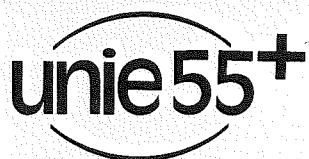

*Ontwerppartijprogramma
Ouderen-Unie 55+*

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

**Kiezen
voor
Overmorgen**

Postbus 20018
2500 EA Den Haag
telefoon 070 - 318 38 25

Kiezen voor Overmorgen

Ontwerppartijprogramma

Uitgave:
Wetenschappelijk Instituut
Ouderen-Unie 55+
juni 1996

Samenstelling:
H.A. Leerkes
mr. J. Mulder
drs. R.V. Bruckwilder
G.M. van den Beld
B. Blase

Met dank aan de diverse adviseurs
voor hun deskundige bijdragen

Vormgeving, DTP en Lithografie:
Master Pré Press Haarlem

Druk:
Vijlbrief Haarlem
Grafische Communicatie
telefoon 023 - 524 90 41

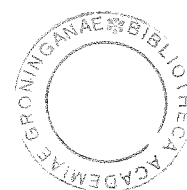
BIBLIOTHEEK RU GRONINGEN

1898 5479

Inhoud

Inleiding	5
Maatschappelijke context	5
Plaatsbepaling	6
Uitgangspunten van beleid	6
Hoofdstuk 1 Gezondheidszorg	10
1.1 Financiering	10
1.2 Ouderenzorg	10
1.3 Gehandicaptenbeleid	11
1.4 Toegang tot het ziekenfonds	12
1.5 Preventie	12
1.6 Deelname van consumenten en patiënten	13
1.7 Medische grenzen en euthanasie	13
1.8 Allochtone ouderenzorg	13
1.9 Indische ouderen	14
Hoofdstuk 2 Sociale Zekerheid	15
2.1 Uitgangspunten voor hervorming	15
2.2 Onderzoek naar basisloon	15
2.3 Financiële regelingen voor ouderen	16
2.4 Aanvullende pensioenen	17
Hoofdstuk 3 Volkshuisvesting	18
3.1 Betaalbaarheid	18
3.2 Huursubsidie	18
3.3 Aanpasbaar bouwen en "opplussen"	19
3.4 Gemeentelijke heffingen	19
3.5 Fiscale behandeling woningbezit	19
Hoofdstuk 4 Openbare orde, politie en justitie	20
4.1 Bestrijding van criminaliteit	20
4.2 Strafrechtelijke handhaving	21
4.3 Drugsbeleid	21
4.4 Illegalenbeleid	22
4.5 Slachtofferhulp	22
4.6 Rechtshulp	23
Hoofdstuk 5 Financiën en Economie	24
5.1 Versterking van de economie	24
5.2 Sociaal-economisch beleid	25
5.3 Rijksbegroting	26
Hoofdstuk 6 Natuur, milieu en landbouw	27
6.1 Duurzame economie	27
6.2 Energie	28
6.3 Landbouw	28
6.4 Natuur en landelijk gebied	29
6.5 Dierenwelzijn	29
6.6 Openbaar vervoer	30
6.7 Luchtvaart	30

Hoofdstuk 7	Buitenland	31
7.1	Europese integratie	31
7.2	Vrede en veiligheid	32
7.3	Hulpverlening	32
7.4	Mensenrechten	33
7.5	Migratie	33
Hoofdstuk 8	Welzijn	34
8.1	Maatschappelijke positie van ouderen	34
8.2	Relatie tussen leeftijdsgeneraties	34
8.3	Positie alleenstaanden	34
8.4	Minderhedenbeleid	35
8.5	Indische Nederlanders	35
8.6	Gemeentelijk beleid	35
Hoofdstuk 9	Onderwijs en Cultuur	37
9.1	Onderwijs	37
9.2	Cultuurbeleid	38
9.3	Sport en recreatie	38
9.4	Mediabeleid	38
Hoofdstuk 10	Verkeer en Waterstaat	41
10.1	Filebestrijding	41
10.2	Waterhuishouding en vervoer over water	41
10.3	Openbare Nutsbedrijven	42
10.4	Verkeersveiligheid en de positie van voetgangers	42
Hoofdstuk 11	Bestuurlijke Vernieuwing	43
11.1	Hervorming kiesstelsel	43
11.2	Provinciaal en lokaal bestuur	43
11.3	Gedragscode voor politici	43

INLEIDING

Door de hoge werkloosheid, het groot aantal arbeidsongeschikten en de veranderde samenstelling van de bevolking (met name de sterke groei van het aantal gepensioneerden) is er een grote groep in onze samenleving die niet (meer) deelneemt aan de betaalde arbeid. Zeker de enorme toename van het aantal ouderen in de samenleving is een uniek verschijnsel in onze geschiedenis. Dit vraagt om een antwoord, dit vraagt om visie en om nieuwe uitgangspunten van beleid.

De huidige en voorgaande regeringen zijn niet in staat geweest de nieuwe uitgangspunten te formuleren. Gedurende het eerste deel van de regeringsperiode van het huidige kabinet is de positie van deze groep zelfs verder verslechterd, waarbij de neo-liberale koers ten koste gaat van de solidariteit. De Ouderen-Unie 55+ staat voor een beleid waarin een goede kwaliteit van het leven -en dus ook een redelijk en welvaartsvast inkomen- voor alle groepen burgers is gegarandeerd. Nooit mag het zo zijn dat de 'niet-productieve' groep burgers als tweede-rangs burgers worden beschouwd en dat zij een sluitpost zijn op de begroting.

De Ouderen-Unie 55+ kiest daarom voor een volledig ander uitgangspunt dan het huidige kabinet: in het denken en handelen van de Ouderen-Unie 55+ staat de solidariteit centraal. Vanuit dit kernbegrip wordt de relatie tussen burgers en de rol van de overheid benaderd. Alleen vanuit de waarde van de solidariteit en medemenselijkheid kunnen de veranderingen die zich in de wereld voltrekken in de juiste banen worden geleid.

De hierboven beschreven kerngedachte wordt in onderstaande inleiding toegelicht. U vindt in de inleiding een beschrijving van de maatschappelijke context waarin de Ouderen-Unie 55+ opereert, gevolgd door de positionering van de Ouderen-Unie 55+ in het maatschappelijk krachtenveld. Deze paragrafen worden gevolgd door de beschrijving van de beleidsuitgangspunten van de Ouderen-Unie 55+, die het gevolg zijn van de positionering van de partij.

Deze beleidsuitgangspunten worden vervolgens nader uitgewerkt in een elftal hoofdstukken die de diverse beleidsterreinen bestrijken.

Maatschappelijke context

De Nederlandse samenleving verschilt in hoge mate van die van het einde van de vorige eeuw en zelfs van die van een jaar of tien geleden. Ook de komende decennia zullen veranderingen zich naar verwachting onverminderd doorzetten. Dat is op zich geen vreemd gegeven: samenlevingen zijn van oudsher continu in beweging. Oude zekerheden maken plaats voor nieuwe, normen en waarden worden aangepast, nieuwe vormen van samenleven ontstaan.

Soms gaan maatschappelijke ontwikkelingen zeer geleidelijk, soms volgen ontwikkelingen elkaar in hoog tempo op. In de laatste situatie bevindt zich onze huidige samenleving.

Het verleden leert ons dat snelle maatschappelijke en politieke ontwikkelingen zich lang niet altijd probleemloos voltrekken; vaak gebeurt het zelfs met horten en stoten. In een dergelijke periode neemt de druk op de politiek toe. Van de politiek wordt gevraagd de durf te tonen om zich aan te passen en adequate antwoorden te vinden.

De ontwikkelingen in de hedendaagse samenleving zijn divers. We noemen de belangrijkste:

- Wetenschappelijke en technische ontwikkelingen zijn spectaculair. Zij kunnen de basis zijn voor een geweldige economische ontplooiing, welvaart en welzijn. De organisatie van de samenleving en van de arbeid verandert door deze ontwikkelingen ingrijpend. De ontwikkelingen hebben tevens een grote onzekerheid gebracht onder de mensen t.a.v. hun werk en zelfs t.a.v. hun bestaan.
- De individualisering van de maatschappij heeft velen een grotere mondigheid en (financiële) zelfstandigheid gebracht. Tegelijkertijd is er een "ieder-voor-zich" mentaliteit gegroeid en

heeft de maatschappij zich verhard.

- Druk op het milieu is nog nooit zo groot geweest. Het betreft een mondiaal probleem, waar Nederland, gezien de bevolkingsdichtheid en geografische ligging, nauw bij betrokken is. De kwaliteit van het leven, van de leefomgeving en van onze gezondheid wordt erdoor bedreigd.
- Door het functioneren van de Europese Unie en het einde van de Koude Oorlog voelt de burger zich weliswaar niet meer territoriaal bedreigd; hij voelt zijn veiligheid echter wel aangetast door spanningen in zijn directe leefomgeving door onder meer de georganiseerde (en kleine) criminaliteit, illegale immigratie en drugsoverlast.
- Langdurige werkloosheid is in de samenleving geen uitzondering meer. Onmiskenbaar zijn er tekenen van verpaupering en een groeiende tweedeling. In wijken met veel werkloosheid zijn grote spanningen en stapelen maatschappelijke problemen zich op. Grote groepen mensen zijn hun gehele leven (of een overgroot deel daarvan) aangewezen op het stelsel van sociale zekerheid. Het stelsel zelf wordt ondermijnd door de hoge kosten en het misbruik. Een nieuwe onderlaag met weinig perspectief, waaronder veel allochtonen, tekent zich af. Een vergroting van etnische spanningen is niet uitgesloten.
- Door een hogere levensverwachting (onder meer door de kwaliteit van de gezondheidszorg) is er een nieuwe fase toegevoegd aan het menselijk leven. De bevolkingssamenstelling verandert, doordat het aantal ouderen toeneemt. Bovendien is de nieuwe generatie ouderen beter geïnformeerd. Ouderen nemen geen genoegen met een plaats aan de zijlijn van de samenleving, noch met eenzijdige en negatieve beeldvorming: zij willen actief deelnemen en bijdragen aan de kwaliteit van de samenleving.

Plaatsbepaling van de Ouderen-Unie 55+

Gegeven deze ontwikkelingen doemt de vraag op welke samenleving in het verschiet ligt. Eén die gekenmerkt gaat worden door sociale tegenstellingen, armoede, verpaupering en politieke en sociale uitsluiting? Een samenleving waarin grote groepen mensen niet deelnemen aan het arbeidsproces en daardoor als een soort tweederangs burgers worden gezien?

Voor de Ouderen-Unie 55+ is dit onaanvaardbaar. De Ouderen-Unie 55+ staat voor een solidaire samenleving, waarin de kwaliteit van het leven voorop staat en waarin deze voor ieder mens, ongeacht zijn maatschappelijke positie, gewaarborgd is.

De Ouderen-Unie 55+ kiest uitdrukkelijk positie in het politieke en maatschappelijke spectrum. Zij staat voor al diegenen die in de hedendaagse samenleving geen uitzicht meer hebben op verbetering van hun inkomen resp. levenspositie. Dit zijn de ouderen, maar ook de gehandicapten, de werklozen, de arbeidsongeschikten en de vroeg-gepensioneerden. De Ouderen-Unie 55+ garandeert deze groepen deelname en medebeslissing in de politieke besluitvorming op elk niveau.

Uitgangspunt voor het politiek handelen van de Ouderen-Unie 55+ is de "Universele Verklaring van de Rechten van de Mens". Extra aandacht gaat daarbij uit naar de ontwikkeling van de (rechts)positie van hen die buiten het arbeidsproces staan.

De Ouderen-Unie 55+ verwerpt principieel elke tegenstelling in ras, sekse en klasse en voegt daar de verwerping van discriminatie op leeftijd aan toe.

Uitgangspunten van beleid

De doelstelling en de plaatsbepaling van de Ouderen-Unie 55+ leiden tot een drietal centrale

beleidskeuzen, die vorm geven aan de samenleving zoals die de Ouderen-Unie 55+ voor ogen staat. Deze beleidskeuzen zijn kort te beschrijven als:

1. keuze voor kwaliteit
2. maatschappelijke deelname
3. aandacht voor normen en waarden.

Ieder van deze punten wordt nader toegelicht:

Keuze voor kwaliteit

Het huidige kabinet bezuinigt in deze kabinetsperiode achttien miljard gulden, waarvan negen miljard op de sociale zekerheid. Het kabinet pakt de sociale zekerheid aan om de collectieve lasten terug te dringen om zodoende in de concurrentie-race te kunnen blijven en te voldoen aan de EMU-normen. Dit gebeurt tegen de achtergrond van een toenemende internationale concurrentie, waarbij Nederland niet alleen te maken heeft met de andere westerse geïndustrialiseerde landen. Ook de semi-geïndustrialiseerde landen en de zogenaamde "lage-lonen-landen" dienen zich aan op de wereldmarkt.

Door de omvang en de invulling van deze bezuinigingen staat het stelsel van sociale zekerheid onder grote druk en wordt dit stelsel de komende jaren waarschijnlijk nog verder "uitgekleed". Voortgaand op deze weg moet gevreesd worden dat ook het niveau van de arbeidsomstandigheden en de kwaliteit van de gezondheidszorg zullen worden teruggeschroefd. Zo tekent zich een concurrentie-spiraal af naar beneden, waar we, bijvoorbeeld in de ouderenzorg, al tekenen van zien. Een grote bedreiging voor welvaart, welzijn en cultuur. Een grote bedreiging voor de positie van ouderen.

Het is noodzakelijk dat de ontwikkeling van de wereldwijde concurrentie leidt tot internationale regelgeving, om verslechtering van de arbeidsomstandigheden en de positie van ouderen tegen te gaan. Dergelijke regelgeving zal door de Ouderen-Unie 55+ met kracht worden bevorderd. Daarnaast is het noodzakelijk dat de overheid kiest voor een andere weg dan voor de negatieve spiraal die hierboven beschreven is. De Ouderen-Unie 55+ kiest daarom voor de versterking van onze economie door het verbeteren van de concurrentie-positie daar waar de eigen sterkte ligt. Om dit te realiseren dient de overheid zich te richten op het stimuleren van die activiteiten die leiden tot een verbetering en verhoging van de kwaliteit van onze samenleving en tot een toename van de productiviteit en werkgelegenheid.

Deze wijze van investeren betekent een actieve overheid die zorg draagt voor een doelmatige besteding van overheidsgelden en voor het scheppen van voorwaarden voor een goed functionerende en hoog productieve economie (een hoge productiviteit zorgt dat Nederlandse internationaal concurrerende ondernemingen de "trekpaarden" kunnen blijven van de Nederlandse economie). Het betekent ook een overheid die, meer dan het huidige kabinet, pal staat voor een rechtvaardig en activerend stelsel van sociale voorzieningen, waaronder een goed en welvaartsvast niveau van oudedagsvoorziening. Het betekent een overheid die pal staat voor een goede kwaliteit van gezondheidszorg, ouderenzorg en onderwijs.

De bedreigingen voor de kwaliteit van de samenleving - denk aan criminaliteit, fraude, verpaupering en milieuschade - dienen te worden onderkend en bestreden.

Maatschappelijke deelname

Naast de toenemende globalisering zien we een tweede belangrijke ontwikkeling in de westerse economieën, namelijk dat een enorme groep mensen niet is ingeschakeld in het arbeidsproces.

Door de steeds hogere leeftijdsverwachting geldt dit uiteraard voor de grote groep gepensioneerden, maar daarnaast zijn er ongeveer twee miljoen mensen niet economisch productief vanwege arbeidsongeschiktheid en werkloosheid. Onder deze laatste groep bevinden zich een groot aantal 40+ers, die er in hun leven niet meer op moeten rekenen nog opgenomen te worden in het arbeidsproces. Door het gevoerde beleid van de afgelopen jaren, waarbij de oudere werknemers met voorrang dienden "uit te stromen", is de arbeidsdeelname van ouderen tot een onacceptabel laag niveau gedaald.

De sociale partners (de organisaties van werkgevers en werknemers) hebben verzuimd zich sterk te maken voor een oplossing van dit probleem. Deze organisaties behartigen eenzijdig de belangen van de "actieven" en hebben een onevenredig grote vinger in de pap. Problemen die betrekking hebben op de grote groep "niet-actieven" krijgen daardoor niet de aandacht die zij nodig hebben, hetgeen een verstoring heeft op de samenleving als geheel. Wijziging van de verhoudingen in het arbeidsbestel zijn dringend noodzakelijk om deze eenzijdigheid te herstellen en zodoende tot een evenwichtig beleid te komen.

In de ogen van de Ouderen-Unie 55+ is het niet aanvaardbaar dat grote groepen mensen lange tijd (en soms hun hele leven) buiten het arbeidsproces staan en blijven staan. Het omvormen van de sociale zekerheid tot een meer activerend stelsel is volgens de Ouderen-Unie 55+ daarom noodzakelijk. Het uitvoeren van maatschappelijke taken als tegenprestatie voor het ontvangen van een uitkering ligt voor de Ouderen-Unie 55+ voor de hand. Een stelsel met een sober basisloon lijkt het meest aangewezen om het doel van maatschappelijke deelname te bewerkstelligen. In ieder geval dient langdurige werkloosheid uitgebannen te worden, enerzijds omdat iedere arbeidskracht dan kan bijdragen aan de verhoging van welzijn (kwaliteit, productiviteit) in de samenleving, anderzijds in verband met het belang dat een actieve bijdrage aan de samenleving voor de persoon zelf heeft.

Voorts is het van vitaal belang dat de groep mensen die niet aan het arbeidsproces deelneemt - de gepensioneerden, gehandicapten, werklozen en arbeidsongeschikten - over voldoende inkomen beschikt. Armoede is in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ in onze samenleving volstrekt onaanvaardbaar.

Naast de beschikking over voldoende inkomen behoort de mens die niet (meer) aan het arbeidsproces deelneemt de mogelijkheid te krijgen om actief bij de samenleving betrokken te zijn. Dit kan in talrijke vormen, variërend van mentorschap en adviseur, via vrijwilligerswerk in bijvoorbeeld de zorg, tot bestuurder en medebeslisser.

Alleen wanneer wij erin slagen alle mensen (van alle leeftijdscategorieën) actief bij de samenleving te betrekken kan de hoogwaardige kwaliteit van onze samenleving, zoals hierboven geschetst, gestalte krijgen.

Normen en waarden

Het laatste centrale punt in de beleidsuitgangspunten van de Ouderen-Unie 55+ betreft de hernieuwde aandacht voor normen en waarden. Sinds het proces van ontkerkelijking en individualisering zijn intrede deed en het materialisme uitgroeide tot de dominante levensstijl, is de moed onvoldoende opgebracht om op een moderne wijze invulling te geven aan het belang van het onderlinge appèl op normen en waarden. Menselijke waarden als respect voor de medemens, non-discriminatie, gelijke behandeling van mannen en vrouwen, naastenliefde, solidariteit, zelfbeschikking, individuele verantwoordelijkheid zijn uiterst belangrijk in de samenleving. In de ogen van de Ouderen-Unie 55+ dient men elkaar op deze normen en waarden aan te spreken, en dienen zij geïntegreerd te zijn in de opvoeding, het onderwijs en het openbaar leven. Ook de

politiek dient zichzelf en de burger aan te spreken op deze waarden, en daarvoor te staan. Dit alles moet geenszins verward worden met een terugkeer naar vroeger, waarbij het opleggen van normen en waarden de regel was. In deze tijd past meer de dialoog en de overtuiging, naast uiteraard het normstellende van de wet en de overheid.

Alleen in een samenleving waarin burgers ook werkelijk samen leven is er ruimte voor ideaal en zingeving en voor het opbouwen van een positief toekomstbeeld. Deze elementen zijn broodnodig voor het welzijn van de samenleving en voor de inzet en betrokkenheid van de burgers.

GEZONDHEIDS- EN OUDERENZORG

1.1 Financiering

Reeds jarenlang worden er pogingen gedaan om de groei van de kosten in de gezondheidszorg te beteugelen. Afgezien van het feit dat dat tot nu toe onvoldoende is gelukt, moet ook de vraag gesteld worden wat de oorzaken zijn van het feit dat deze groei onverminderd doorgaat.

Enerzijds is dat de spectaculaire toename van de mogelijkheden die de laatste decennia ontstaan zijn om ziekten en handicaps te behandelen, anderzijds vraagt de patiënt ook om meer aandacht en eist gebruik te kunnen maken van alle middelen om zijn gezondheid te behouden en/of te verbeteren. Het zijn vaak de nieuwste technieken van behandeling en medicatie die een groot beslag leggen op de financiële middelen.

Tot nu toe richtte de overheid zich vooral op twee wegen om grip te krijgen op de kostenstijging, te weten de beperking van het zorgaanbod en de beperking van dat deel van het zorgaanbod dat tot het pakket van de wettelijke ziektekostenverzekering gerekend mag worden.

Voor wat betreft de beperking van het zorgaanbod zijn in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ de grenzen van het aanvaardbare op sommige terreinen al gepasseerd. Met name de onaanvaardbare wachtlijsten zijn daarvan de getuige. Niet minder bizar is het feit dat patiënten via de rechter hulp moeten afdwingen, omdat deze anders niet of niet tijdig wordt gegeven.

Met betrekking tot de uitdunning van de wettelijk verzekerde zorgpakketten dient opgemerkt te worden dat dit leidt tot een verschuiving van collectieve naar private lasten (eigen bijdragen en aanvullende verzekeringen). Ook hier is in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ reeds een grens overschreden, met name voor hen die tot de minst draagkrachtigen behoren.

Gezien het bovenstaande acht de Ouderen-Unie 55+ het groeipercentage voor de kosten van de gezondheidszorg, dat door het huidige kabinet wordt gehanteerd (1,3% per jaar) niet realistisch. De Ouderen-Unie 55+ staat daarom voor een groeipercentage van zeker 2%.

Dit betekent niet dat de Ouderen-Unie 55+ geen oog heeft voor kostenbesparingen. Bij fusies en re-organisaties van instellingen dient nadrukkelijk vastgesteld dat de zogenaamde "overheadkosten" verminderen in plaats van vermeerderen. Kostenbesparing kan in die gevallen ook plaatsvinden door lering te trekken uit de succesvolle voorbeelden in het bedrijfsleven waar door toepassing van moderne informatie-technologie de voordelen van schaalvergroting worden gecombineerd met de voordelen van kleinere verbanden. Tevens lijkt het wenselijk dat ziekenhuizen meer dan 5 dagen per week en 8 uur per dag gebruik gaan maken van de beschikbare apparatuur, zodat de kosten per verrichting bij het gebruik van deze apparatuur sterk kunnen dalen. Prikkels voor daadwerkelijke en redelijke concurrentie tussen zorgverzekeraars zijn gewenst. Een grotere nadruk op preventief beleid kan behalve gezondheidsbevorderend ook kostenbesparend zijn. Ten slotte dient ook in de gezondheidszorg "op de kleintjes" te worden gelet.

1.2 Ouderenzorg

Weliswaar komt de grootste toename van het aantal ouderen pas na het jaar 2010, toch dienen wij ons te realiseren dat ook nu de "vergrijzing" al jarenlang toeneemt. Daarbij speelt met name de snelle toename van het aantal ouderen boven de 75 jaar een duidelijke rol in de toename van de zorgvraag. Het is daarom merkwaardig dat de overheid voor 1996 slechts volstaat met een groei van 1% bij de ouderenzorg (terwijl de gezondheidszorg in totaal met 1,3% mag groeien). Volgens de Ouderen-Unie 55+ is een groei van het ouderenzorgbudget van tenminste 3% (zoals onder meer door het Coördinatieorgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO) is bekend) noodzakelijk om de zorg voor de ouderen op een goed niveau te handhaven.

Doorberekening van dit groeipercentage brengt ons bij het totale gezondheidszorgpercentage dat hierboven reeds is genoemd.

Alleen door een reële stijging van het budget voor de ouderenzorg (de “care-sector”) kan een goede zorg van zowel thuiszorg, verzorgingshuis en verpleeghuis worden gegarandeerd. Alleen dan zijn er voldoende plaatsen (“bedden”) beschikbaar in de verpleeg- en verzorgingshuizen. Naarmate de vergrijzing toeneemt moeten er logischerwijze extra bedden beschikbaar komen

5 waarbij met name voldoende “psycho-geriatrische” bedden en een sterke stijging van het percentage 1-persoonskamers belangrijke aandachtspunten zijn. Hetzelfde geldt voor de budgetten voor ambulante en intramurale geestelijke gezondheidszorg voor ouderen.

Alleen met een reële stijging van het budget kan de groeiende vraag om thuishulp, mede veroorzaakt door het beleid om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen, ook gegarandeerd worden op een goed niveau. Overbodig om te zeggen dat de Ouderen-Unie 55+ het noodzakelijk vindt dat de hulpverlening verleend dient te worden door daarvoor gekwalificeerd personeel en dat de arbeidsvoorwaarden van deze mensen niet in kwaliteit mogen inboeten. Mantelzorg dient beter mogelijk gemaakt te worden. Dit kan gebeuren door invoering van een basisloon. Zolang dit niet gebeurt is een fiscale regeling gewenst. Begeleiding van mantelzorgers

10 dient te worden gestimuleerd.

15

Voor de Ouderen-Unie 55+ is het realiseren en handhaven van een goede kwaliteit van de gezondheids- en ouderenzorg in al zijn facetten een duidelijke prioriteit. Dit heeft uiteraard zijn consequenties voor de keuzen van de Ouderen-Unie 55+ met betrekking tot de rijksbegroting.

20

1.3 Gehandicaptenbeleid

De Ouderen-Unie 55+ verzet zich tegen iedere ontwikkeling waarbij de mens gemeten wordt naar zijn economische waarde en “productiviteit”. De Ouderen-Unie 55+ staat voor een samenleving waarin mensen samenleven op basis van gelijkwaardigheid en gelijke rechten. Bij het

25 gehandicaptenbeleid dienen de wensen en mogelijkheden van de gehandicapte mens centraal te staan.

Om te voorkomen dat mensen op grond van een handicap worden achtergesteld, pleit de Ouderen-Unie 55+ voor de gelijkwaardige positie van mensen met een handicap wettelijk te verankeren door opname van de positie van de gehandicapten in de Algemene Wet Gelijke

30 Behandeling. Dit geeft gehandicapte mensen de mogelijkheid zelf achterstelling en ongelijke behandeling aan te vechten.

Een goede kwaliteit van gehandicaptenzorg behoort in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ een vanzelfsprekendheid te zijn. Gezien alle budgetbeperkingen staat echter de zorg voor zowel lichamelijk als verstandelijk gehandicapten onder druk. De Ouderen-Unie 55+ is hierover veront-

35 rust en acht een ruimer budget voor deze zorg noodzakelijk. In zorginstellingen dienen adequate klachtenregelingen te worden opgezet en dient regelmatig kwaliteitsonderzoek plaats te vinden, met als doel de kwaliteit van de zorg te verbeteren.

De decentralisatie van het beleid met betrekking tot gehandicaptenvoorzieningen door de Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG) wordt door de Ouderen-Unie 55+ betreurd - zeker ook omdat met hetzelfde budget een ruimere doelgroep moet worden bediend - maar dient

40 beschouwd te worden als een feit. De Ouderen-Unie 55+ stelt zich daarom ten doel de negatieve gevolgen van deze decentralisatie (zoals willekeur in de toekenning van voorzieningen en fors lagere budgetten, bijvoorbeeld met betrekking tot tegemoetkoming in vervoerskosten) te herstellen. Centrale richtlijnen met betrekking tot de WVG-uitvoering zijn daarvoor gewenst, evenals het “oormerken” van de WVG-gelden voor het doel waarvoor het bestemd is.

45

De invoering van een goed geregeld (en geëvalueerd) persoonsgebonden-budget wordt door de Ouderen-Unie 55+ ondersteund.

Openbare ruimten en voorzieningen dienen voor ieder (jong en oud, gehandicapt of niet) goed toegankelijk te zijn.

In het onderwijs pleit de Ouderen-Unie 55+ voor - waar mogelijk - het samen naar school gaan van valide en invalide kinderen. Het is goed wanneer het omgaan met een handicap een gedeel-
de ervaring is. Uiteraard moeten er, daar waar het redelijkerwijs niet mogelijk is gezamenlijk
onderwijs te bieden, goede speciale scholen beschikbaar zijn en blijven voor gehandicapten.
Tenslotte is de Ouderen-Unie 55+ geen voorstander van te ver gaande commercialisering van
sociale werkplaatsen.

1.4 Toegang tot de ziekenfondsverzekering

De ziekenfondsverzekering is een belangrijke voorziening in onze samenleving. Immers, door
middel van deze verzekering zijn de minder draagkrachtigen verzekerd van goede medische
hulp. Voor de Ouderen-Unie 55+ is het daarom duidelijk dat aan deze verzekering niet (voortdu-
rend) getornd mag worden. Voorts behoort deze verzekering (alleen) toegankelijk te zijn voor de
groepen die daar werkelijk voor in aanmerking komen. Zo is het een moeilijk verteerbaar fen-
omeen, dat in een twee-verdieners huishouden met een goed inkomen, één van de twee, met
een zeer geringe part-time baan en dus tegen een zeer lage premie-betaling per maand, toch
volledig recht heeft op alle ziekenfondsverstrekkingen. Evenzeer behoren mensen met een groot
vermogen (en dus ook rente van vermogen) niet in het ziekenfonds thuis.

Om voornoemde redenen is de Ouderen-Unie 55+ voorstander van het vervangen van het huidi-
ge arbeidsinkomen als grens voor het ziekenfonds door het fiscale gezinsinkomen, hoewel daar-
toe enkele (technische) problemen te overwinnen zijn. Langs deze weg komt het ziekenfonds
(alleen) ter beschikking voor de groep waarvoor de verzekering ook bedoeld is, namelijk de
mensen met lagere inkomens.

Door het gezinsinkomen als toetredingsnorm te hanteren wordt de "wet van Otterloo", die grote
nadelen voor vele ouderen kent, overbodig, zodat deze kan worden afgeschaft.

1.5 Preventie

Wanneer we de gezondheidszorgbudgetten vergelijken met de inspanningen op het gebied van
de preventie, moet de conclusie zijn dat op veel terreinen het preventiebeleid nog in de kinder-
schoenen staat. Daarbij dient opgemerkt dat een aanmerkelijk deel van preventie tot de eigen
verantwoordelijkheid van het individu behoort (daar waar het de eigen leefstijl betreft). Toch ziet
de Ouderen-Unie 55+ op dit terrein een taak voor de overheid, die tezamen met de zorgverze-
keraars dient te worden ingevuld.

Meer aandacht voor gezondheidskunde in het onderwijs ligt in de ogen van de Ouderen-Unie
55+ voor de hand, waarbij ook de oudereneducatie dient te worden gerekend. Tevens dient een
structurele mogelijkheid voor (preventieve) gezondheidsconsultatie tot stand te komen. Het oog-
merk van dergelijke consultaties dient veeleer gezondheidsbehoud en gezondheidsbevordering
te zijn dan ziektebestrijding. Een integrale gezondheidsbenadering en toepassing van "alternatie-
ve" geneeswijzen, gericht op het vergroten van de weerstand en het aanspreken van het herstel-
vermogen van lichaam en geest kunnen, evenals zelfhulpgroepen en lotgenotencontact, bij dit
beleid een belangrijke rol spelen.

Wat betreft de ouderen dient te worden opgemerkt dat bij het wegvallen van de beschermde
woonvoorzieningen (de bejaardenoordelen), de taak van de overheid groeit om ondersteuning te
bieden bij het zelfstandig (blijven) wonen. In veel gemeenten zijn stichtingen voor welzijn van
ouderen (S.W.O.'s) actief, die een belangrijke rol spelen bij de welzijnsvoorzieningen voor oude-
ren in de breedste vorm. De rijksoverheid dient er voor te waken dat gemeenten - door financië-

le krapte - deze voorzieningen verminderen. Juist via deze organisaties kan preventiebeleid op het gebied van wonen, voeding, veiligheid en zeker ook bewegen, gestalte krijgen.

1.6 Deelname van consumenten en patiënten

Met de deelname bij de planning en financiering van de zorg door de consumenten van die zorg (waaronder de ouderen) is de laatste jaren schoorvoetend een begin gemaakt. Positief valt te waarderen dat voor de ouderenorganisaties een zetel is gecreëerd in de Ziekenfondsraad.

Verdere deelname van consumenten/patiënten/ouderen in de organisatie van de gezondheidszorg als "derde partij" is noodzakelijk. De overheid heeft tot taak om de medezeggenschap van consumenten/patiënten een dusdanige vorm te geven, dat zeggenschap daadwerkelijk uitgeoefend kan worden.

Zo moeten ook de gegevens van zorgaanbieders ter beschikking komen van de consument, zodat deze mede op basis van deze informatie kan oordelen over de kwaliteit en de toegankelijkheid van de gezondheidszorg. Ook langs de weg van de participatie van de consument in de gezondheidszorg kunnen negatieve ontwikkelingen worden voorkomen en positieve bevorderd.

1.7 Medische grenzen, euthanasie

Tal van medische mogelijkheden en ontwikkelingen raken ethische grenzen, die door verschillende bevolkingsgroepen op verschillende wijze worden beleefd. Dergelijke onderwerpen dienen dan ook met zorg en vooral met respect voor de diverse zienswijzen te worden benaderd. De Ouderen-Unie 55+ meent dan ook dat bij nieuwe technologische ontwikkelingen terughoudendheid dient te worden betracht bij de toepassing ervan, totdat door middel van een maatschappelijke en politieke discussie daarover helderheid is geschapen. De politiek dient alert te zijn op nieuwe ontwikkelingen en tijdig de genoemde discussie te voeren en uit te laten monden in werkzame besluitvorming.

Wat betreft medisch onderzoek is duidelijk dat dit noodzakelijk is om medische mogelijkheden te vergroten. Daar is ook geen bezwaar tegen mits men zich van de eventuele risico's bewust is en ook de patiënt vrijwillig (na volledig geïnformeerd te zijn) deze risico's voor lief wil nemen. Controle op de toestemming van de patiënt is een vereiste. Daar waar het om onderzoek bij wilsonbekwamen gaat dient grote terughoudendheid in acht te worden genomen. Zorgvuldige randvoorwaarden en zorgvuldige controle van die randvoorwaarden zijn daarvoor vereisten. Wat betreft euthanasie meent de Ouderen-Unie 55+ dat ouderen, evenals alle anderen, recht hebben op zelfbeschikking. Vanuit dit uitgangspunt is de principiële strafbaarheid, zoals die momenteel geldt, onbevredigend.

In de ogen van de Ouderen-Unie 55+ zal toetsing door de rechter noodzakelijk blijven, omdat anders de medische beroepsgroep alleen interne controle uitoefent.

1.8 Allochtone ouderenzorg

In Nederland bevindt zich een groep ouderen van buitenlandse afkomst. Een deel van deze ouderen zal mogelijk de oude-dag in het vaderland willen doorbrengen. Een goede remigratieregeling dient daarom onderdeel te zijn van het allochtone ouderenbeleid. Het is echter niet juist te veronderstellen dat de meeste allochtone ouderen remigratie zullen verkiezen, zodat ook aandacht besteed dient te worden aan de specifieke situatie van oudere allochtonen in Nederland. Naar de mening van de Ouderen-Unie 55+ zullen de behoeften en wensen van deze ouderen zelf de basis dienen te zijn voor het beleid en de voorzieningen die voor hen van belang zijn. De inzet van ouderenadviseurs voor Turkse en Marokkaanse ouderen zoals in Amsterdam blijkt in dit opzicht succesvol en kan als voorbeeld dienen voor projecten in andere steden. Wanneer

blijkt dat er behoefte is aan woonvormen waarin allochtone ouderen tezamen hun oude-dag kunnen doorbrengen, dienen dergelijke voorzieningen te worden gerealiseerd.

1.9 Indische ouderen

De groep Indische ouderen neemt in de Nederlandse samenleving een eigen positie in. Over het algemeen is de groep Indische Nederlanders goed in de samenleving geïntegreerd. Dat wil echter niet zeggen dat er geen sprake kan zijn van specifiek beleid. Zo zien we dat bij oudere Indische Nederlanders de behoefte van contact met de eigen culturele achtergrond kan leiden tot de wens om (bijvoorbeeld in een Indisch bejaardenoord) gezamenlijk de oude dag door te brengen. De Ouderen-Unie 55+ is van mening dat dergelijke mogelijkheden dienen te worden gecontinueerd c.q. gecreëerd.

HOOFDSTUK 2

SOCIALE ZEKERHEID

In de tweede helft van deze eeuw is in ons land een indrukwekkend en solide stelsel van sociale zekerheid opgebouwd. Collectieve regelingen ontstonden, waardoor de negatieve financiële gevolgen van invaliditeit, pensionering, overlijden en verlies van werk werden opgevangen of verminderd. Velen hebben zich in de na oorlogse periode ingezet en hard gemaakt om een goed en rechtvaardig stelsel van sociale zekerheid op te bouwen. De Ouderen-Unie 55+ ziet dit stelsel dan ook als een grote verworvenheid van onze Nederlandse samenleving, waar niet te pas en te onpas aan getornd mag worden. Nu er sprake is van een groeiende invloed van de vrije markt-economie in de gehele wereld, dient de politiek helder en hernieuwd te definiëren waar de overheid voor staat. Het garanderen van een solide stelsel van sociale zekerheid ziet de Ouderen-Unie 55+ als een kerntaak van de overheid. Privatiseren van de sociale zekerheid, zoals toegepast door het huidige kabinet (WAO en Ziektewet) is dan ook niet de weg waar de Ouderen-Unie 55+ voor kiest.

2.1 Uitgangspunten voor hervorming

Tegelijk met deze vaststelling ziet de Ouderen-Unie 55+ dat het stelsel van sociale zekerheid onder druk is komen te staan. Door het steeds groter aantal mensen dat gebruik maakt van deze voorzieningen zijn de kosten sterk gestegen, terwijl misbruik van de voorzieningen het draagvlak heeft ondermijnd. Gegeven die omstandigheden meent de Ouderen-Unie 55+ dat de grote waarde die zij hecht aan de sociale verworvenheden niet kan betekenen dat een defensieve opstelling dient te worden gekozen. De Ouderen-Unie 55+ ziet echter het veel genoemde 'ministelsel', aangevuld door diverse private regelingen, niet als een wenselijk en lonkend alternatief. De Ouderen-Unie 55+ kiest daarom voor de hervorming van het stelsel: een aanpassing aan de omstandigheden van de moderne tijd, volgens de principes van sociale rechtvaardigheid en solidariteit waar de partij voor staat.

Bij de aanpassing van de sociale zekerheid dient de fraudegevoeligheid te verminderen en de fraudebestrijding krachtiger ter hand te worden genomen, zowel van werknemers als werkgeversfraude. In de tweede plaats dienen de mensen die tot werken in staat zijn, niet zonder tegenprestatie een uitkering te ontvangen. Tenslotte dient het besteedbaar inkomen voor de mensen die werkelijk op de sociale zekerheid zijn aangewezen te worden verhoogd. Het niveau van de minimumuitkeringen en het kale AOW-pensioen is de belangrijkste reden van het armoedeprobleem dat in ons land steeds zichtbaarder en nijpender wordt.

2.2 Onderzoek naar basisloon

De omvorming van de sociale zekerheid dient aan de hierboven beschreven criteria te voldoen. Juist omdat de invoering van een sober basisloon hierin goed lijkt te passen, meent de Ouderen-Unie 55+ dat deze mogelijkheid nader dient te worden onderzocht.

De gedachte van een sober basisloon betekent dat iedere Nederlander (vanaf 18 jaar) recht heeft op een sober basisbedrag (denk aan ongeveer f600,- per maand). Bovenop dit basisbedrag dient men het inkomen zelf te verdienen, bij voorkeur via werk op de particuliere markt, eventueel via werkaanbod van de overheid. Door de invoering van het basisloon kan het minimumloon worden losgelaten of op zijn minst gehalveerd, hetgeen leidt tot de extra werkgelegenheid die nodig is. Ieder die kan werken kan zodoende een eigen inkomen verdienen, wat overigens niet beperkt hoeft te blijven tot de hoogte van het huidige minimum. Tot die grens dienen de verdiensten echter wel onbelast te blijven.

Mensen die door invaliditeit of chronische ziekte, of door het alleen opvoeden van kleine kinde-

ren niet in staat zijn om te werken dienen uiteraard via de sociale zekerheid van voldoende inkomen te worden voorzien.

Door het basisloon de vorm te geven van een 'negatieve inkomstenbelasting' heeft het bedrag feitelijk alleen uitgekeerd te worden aan de mensen met lagere inkomens. Voor de overige inkomens betekent dit dat de belastingvrije voet wordt aangepast.

De volks- en werknemersverzekeringen dienen uiteraard aangepast te worden bij de invoering van een dergelijk basisloon.

De voordelen van invoering lijken groot: het stelsel is goedkoper dan het huidige (voor de rijksbegroting van groot belang!), ieder die in staat is om te werken doet dit ook (met alle voordelen van dien) en niemand hoeft in de 'armoedeklem' gevangen te blijven. Zeker ook in de wijken waar enorm hoge werkloosheidscijfers zijn kan het sociale klimaat aanmerkelijk verbeteren.

Daarbij kan de vermindering van de sociale zekerheidskosten door invoering van het basisloon waarschijnlijk belangrijk bijdragen aan de financiering van goede oude-dags- en gezondheidsvoorzieningen.

Het onderzoek naar het basisloon dat de Ouderen-Unie 55+ voorstaat dient zich te richten op deze verwachte gevolgen en uiteraard op mogelijke schaduwzijden. Ook zal de afstemming op de andere volksverzekeringen in beschouwing dienen te worden genomen.

Voor de Ouderen-Unie 55+ zijn de toetsingscriteria voor de omvorming van de sociale zekerheid duidelijk beschreven. Indien onderzoek uitwijst dat het basisloon daaraan voldoet zal invoering door de Ouderen-Unie 55+ worden bepleit.

2.3 Financiële regelingen voor ouderen

Het AOW-pensioen is sinds 1982 onaanvaardbaar achtergebleven bij de loonontwikkeling en is in koopkracht sterk achteruit gegaan. Wanneer de huidige regering als voornemen uitspreekt "te streven naar behoud van koopkracht" voor de minimum-inkomens (waaronder dus grote groepen ouderen met alleen AOW), is dat veruit onvoldoende. Studies en dagelijkse praktijk hebben allang uitgewezen dat met alleen een AOW-pensioen niet rond te komen valt.

Schuldenproblematiek, onverantwoorde bezuinigingen op de eerste levensbehoeften, afzien van (primaire) sociale contacten, structurele financiële bijdragen van familie en charitatieve stichtingen zijn al lang geen uitzondering meer. Stille armoede is inmiddels een erkend begrip; onaanvaardbaar is de gedachte dat het daarbij om individuele ("niet-structurele") problemen gaat.

Erkenning van het feit dat de hoogte van het sociale minimum zelf forse bijstelling verdient is de basis voor noodzakelijk en daadkrachtig beleid terzake.

De Ouderen-Unie 55+ staat daarom voor het verhogen van het netto-bestedbaar inkomen met 12-15% voor de mensen met alleen AOW, of met AOW en een klein aanvullend pensioen.

Tevens moet er een eenmalige compensatie zijn voor de gepensioneerden die de gevolgen hebben moeten dragen van het achterblijven van het AOW-pensioen gedurende de afgelopen jaren.

Tenslotte moet er een garantie komen voor een - op zijn minst - volledige en jaarlijkse koppeling van het AOW-pensioen aan de CAO-loonstijging.

Deze drie maatregelen gezamenlijk kunnen de schrijnende en onaanvaardbare situaties als hierboven geschetst daadwerkelijk oplossen.

Financiering van de AOW in de toekomst (wanneer de "baby-boom generatie" met pensioen gaat) dient in eerste instantie te geschieden uit de economische groei en -in de toekomst- een reële stijging van de AOW-premie (hetgeen mogelijk is omdat de WW- en WAO- premie zullen dalen). Eventuele extra kosten in bepaalde toekomstige perioden dienen te worden gefinancierd

vanuit de algemene middelen en vanuit een solidariteitsheffing bij de hoogste inkomens.
Vorming van een reservefonds wijst de Ouderen-Unie 55+ daarbij niet af.
Verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd en premie-heffing over de aanvullende pensioenen
wijst de Ouderen-Unie 55+ af.

2.4 Aanvullende pensioenen

Niet alleen de mensen met alleen AOW en zij met een gering aanvullend pensioen zijn in koopkracht achtergebleven. Alle pensioenen zijn achtergebleven, met name omdat arbeidsduurverkort-
ting en incidentele looncomponenten bij de werkenden, niet zijn doorberekend in de pensioenen.
In eerste instantie is de ontwikkeling niet een zaak van de overheid, hoewel de minister van
Binnenlandse Zaken natuurlijk wel aangesproken kan worden op zijn verantwoordelijkheid als
werkgever. Omdat de sociale partners (werkgevers en werknemers) bij het CAO-overleg de ver-
deling van de welvaartsgroei bepalen en zij hierbij dus ook beslissen over de eventuele stijging
van de pensioenen, pleit de Ouderen-Unie 55+ voor de erkenning van de ouderen (bijvoorbeeld
te vertegenwoordigen door het CSO) als derde sociale partner. Dan kan mee-gedacht en mee-
besloten worden op de plaats waar de beslissingen over de eigen economische positie genomen
worden. In het verlengde daarvan pleit de Ouderen-Unie 55+ voor het wettelijk regelen van
deelname van gepensioneerden aan het bestuur van pensioenfondsen. Ook door deze besturen
worden immers besluiten genomen die rechtstreeks gevolgen kunnen hebben voor de financiële
positie van de gepensioneerden. Een adviserende stem is dan niet voldoende.

Om op langere termijn de koopkracht van de gepensioneerden zeker te stellen pleit de
Ouderen-Unie 55+ voor de invoering van een pensioenplicht.
Daarnaast dient de overheid maatregelen te nemen c.q. te bevorderen die de negatieve gevolgen
van de zogenaamde "pensioenbreuk" opheffen.
Systemen van flexibele pensionering dienen te worden bevorderd, waarbij de overheid met
name een voorwaardescheppende rol speelt.

HOOFDSTUK 3

VOLKSHUISVESTING

Nederland is een dichtbevolkt land, met een hoge mate van economische activiteit. Toch moet ieder die in Nederland leeft, wonen; bij voorkeur op een aangename wijze. Het wonen staat in relatie tot het werken, het recreëren, de sociale contacten en de directe leefomgeving, in de meeste gevallen de wijk. Aan al deze factoren worden door de burger eisen gesteld. Eisen die

variëren al naar gelang de levensomstandigheden, al naar gelang de leeftijdsfase. Op het gebied van volkshuisvesting speelt de bevolkingsaanwas uiteraard een belangrijke rol. De veranderende bevolkingssamenstelling (meer eenpersoonshuishoudens en meer ouderen) is niet minder belangrijk. Tenslotte zijn uiteraard de beschikbare inkomens, waaruit het wonen wordt betaald, een belangrijke factor.

3.1 Betaalbaarheid

Hoewel het duidelijk is dat de economische bedrijvigheid de welvaart van een land bepaalt, mogen in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ de economische activiteiten niet ten koste gaan van de kwaliteit van het wonen. Iedere burger heeft recht op een goede en (naar verhouding tot de draagkracht) betaalbare woning.

Het stimuleren van eigen woningbezit acht de Ouderen-Unie 55+ om meerdere redenen een goede zaak. Niettemin is er een grote groep mensen (waaronder vele ouderen) aangewezen op een huurwoning, waarbij opgemerkt dient te worden dat veel mensen op oudere leeftijd overstappen van een koop- naar een huurwoning. De afgelopen jaren zijn de lasten van een huurwoning, door de grote huurstijgingen, steeds zwaarder op de inkomens gaan drukken. Dat de woonlasten in sommige gevallen reeds 40% van het inkomen bedraagt is onaanvaardbaar. De Ouderen-Unie 55+ meent daarom dat huren in principe niet meer mogen stijgen dan het inflatiepercentage. Indien de verhuurder een grotere huurverhoging wil afdwingen, dient dit met een duidelijke argumentatie gepaard te gaan. De huurder moet de mogelijkheid hebben om zich hiertegen te verweren. Meningsverschillen dienaangaande dienen door middel van een eenvoudige en toegankelijke procedure (arbitrage) te worden opgelost.

3.2 Huursubsidie

De individuele huursubsidie moet (naast uiteraard een redelijk minimum inkomen) het instrument blijven dat er voor zorgt dat goede woonruimte betaalbaar blijft voor mensen met lagere inkomens. Bezuiniging op deze regeling is uit den boze, verruiming van het totale budget daarentegen noodzakelijk. De bij de toekenning van huursubsidie gehanteerde "normhuur" dient in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ in neerwaartse richting te worden aangepast. Een afdoende huursubsidieregeling is ook broodnodig bij het (gaan) bewonen van nieuwbouwwoningen. Ter aanvulling van de individuele huursubsidie dient er een uniforme regeling te zijn om tegemoet te komen in (hoge) energie-en stookkosten, ter bestrijding van te hoge "bijkomende woonlasten". Ditzelfde geldt voor extra kosten met betrekking tot een gemeenschappelijke ruimte wanneer het om een groepswoonvorm gaat.

Het is onaanvaardbaar wanneer ouderen met alleen AOW of met een klein aanvullend pensioen om financiële redenen niet in aanmerking komen voor bewoning van een woonzorgcomplex of aanleunwoning.

Voor een goede sociale omgeving in de wijken van steden is het belangrijk dat niet alleen mensen met de laagste inkomens bijeenwonen. Het wegtrekken van de financieel draagkrachtiger mensen kan worden voorkomen door een meer "gemengde" woningvoorraad. Ook kleine bedrijvigheid, winkels en buurtcentra zijn belangrijk voor de woonomgeving. Voor ouderen geldt het belang van bereikbare voorzieningen in de nabije leefomgeving eens te meer.

3.3 Aanpasbaar bouwen en “opplussen”

De bestaande woningvoorraad in Nederland is niet berekend op het toenemend aantal ouderen en op de groeiende wens van veel ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Bij nieuwbouw zal hierbij rekening gehouden dienen te worden, waarvoor de term “aanpasbaar bouwen” is geïntroduceerd. Ook het door de ouderenbonden geïntroduceerde “seniorenlabel” geeft duidelijke voorwaarden waaraan een woning dient te voldoen om geschikt te zijn voor bewoning tot op hoge leeftijd (levenslang wonen).

Experimenteren met woonvormen voor ouderen (zoals vormen van groepswonen) is noodzakelijk, zodat op basis van deze experimenten beleid kan ontstaan voor de komende ouder wordende generaties.

De Ouderen-Unie 55+ vraagt met betrekking tot nieuwbouw van “voor ouderen geschikte woningen” met name aandacht voor de beschikbare ruimte in deze woningen. Te kleine woonruimte geeft spanningen voor de bewoners daarvan. Mede om die reden dienen wij niet alle aandacht op de nieuwbouw te richten. Het aanpassen van de bestaande woningvoorraad, zodat deze geschikt wordt gemaakt voor bewoning door ouderen is evenzo belangrijk. In bestuurlijke nota's wordt hiervoor het woord “opplussen” gebruikt. Het “opplussen” van woningen is in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ van groot belang om de kwaliteit van wonen in de eerste decennia van de volgende eeuw te garanderen.

Doorstroming van ouderen naar voor hen passende woningen dient te worden bevorderd, opdat daarmee huizen vrijkomen die voor andere groepen juist geschikt zijn.

3.4 Gemeentelijke heffingen

Met betrekking tot de woonlasten dienen uitdrukkelijk de gemeentelijke en overige heffingen te worden genoemd. Deze zijn de afgelopen jaren op een onaanvaardbare wijze gestegen, terwijl tussen gemeenten en regio's onderling grote verschillen zijn ontstaan. De gemeenten hebben hun vrijheid op dit gebied ten volle gebruikt. De Ouderen-Unie 55+ meent daarom dat er een maximum dient te worden gesteld aan de gemeentelijke (en overige) heffingen, om zo de enorme verscheidenheid in deze heffingen terug te dringen. Evenzeer dient er een uniform (en ruimer) kwijscheldingsbeleid met betrekking tot deze heffingen te komen.

Tenslotte zullen de tarieven gedifferentieerd moeten zijn voor eenpersoons-, tweepersoons- en meerpersoonshuishoudens. Landelijke richtlijnen hiervoor zijn geboden.

3.5 Fiscale behandeling woningbezit

Wat betreft de hypotheekrente-af trek stelt de Ouderen-Unie 55+ voor de hypotheek-rente niet langer aftrekbaar te doen zijn bij (nieuw af te sluiten) hypotheeken voor dat deel dat uitkomt boven de f350.000,=. Een luxe woning is een ieder gegund, de Ouderen-Unie 55+ meent echter dat luxe niet mede-gefinancierd dient te worden door de gemeenschap. Tegelijk met het afschaffen van de aftrekbaarheid van de hypotheekrente boven het genoemde maximum, dienen het huurwaardeforfait en de overdrachtsbelasting te worden verlaagd. De situatie dat mensen, nadat zij de hypotheek op hun huis hebben afgelost, toch een fictieve huur betalen, kan daardoor worden beëindigd.

De Ouderen-Unie 55+ pleit voor een uniforme regeling voor het bepalen van de waarde van onroerend goed.

OPENBARE ORDE, POLITIE EN JUSTITIE

Een primaire verantwoordelijkheid van de overheid is de inrichting van de staat en de rechts-handhaving. Zij doet dit door wetgeving, door het stellen van waarden en normen en door de instelling van een goed functionerend uitvoerend apparaat: politie en justitie.

Centraal bij dit alles staat volgens de Ouderen-Unie 55+ de burger: zijn veiligheid, zijn waardigheid en zijn rechten en plichten, zodat er een leefbare en verdraagzame samenleving ontstaat. Juist dit laatste staat in Nederland sterk onder druk. Tevens staat het functionerend apparaat van politie en justitie ernstig ter discussie.

4.1 Bestrijding van criminaliteit

Een gevoel van onveiligheid in de directe leefomgeving is groeiende. Dit beperkt zich niet tot alleen de meest kwetsbare groepen. Het is geen uitzondering dat mensen zich nauwelijks nog op straat durven wagen en in een isolement geraken omdat zij niet de mogelijkheid hebben zich elders te vestigen. Een goede bestrijding speelt zich af langs vele lijnen, waarvan de belangrijkste zijn de preventie, de strafrechthandhaving en het terugdringen van oorzaken van crimineel gedrag.

Preventieve maatregelen zijn belangrijk. De meeste politieke partijen zijn het er al jaren over eens dat er meer "blauw" op straat moet. Veel is hiervan echter nog niet terecht gekomen.

Daadwerkelijke maatregelen op dit vlak zijn en blijven daarom noodzakelijk. Daarnaast blijkt de doorgevoerde re-organisatie nog lang niet tot de gewenste slagvaardigheid en bezettingsgraad te hebben geleid. Veel inzet zal nodig zijn om het politie-apparaat de rol te doen spelen die in deze tijd van haar mag worden verwacht.

Veel preventieve zaken spelen zich af op het lokale- en buurniveau, waarbij te denken valt aan openbare verlichting, afspraken met woningbouwcorporaties, buurtpreventie, voorlichting op scholen en bevordering van de individuele weerbaarheid. De centrale overheid zal de middelen hiervoor ter beschikking moeten stellen c.q. de voorwaarden dienen te scheppen.

Jeugdcriminaliteit en vandalisme zijn in onze samenleving een soms beangstigend fenomeen geworden. Oorzaken vinden we veelal in de woon- en gezinsomstandigheden, een gebrek aan perspectief en een gebrek aan een vaste bezigheid. Daarnaast is er natuurlijk de verminderde vanzelfsprekendheid van een algemeen aanvaard normen- en waardenpatroon. Binnen jeugdgroepen die zich formeren kunnen daardoor normen gaan vervagen, of normen worden gecreëerd die los staan van de normen van de wetgever en de rest van de samenleving. Om deze ontwikkeling te keren wordt een gemeenschappelijke inspanning gevraagd van overheid, ouders, scholen, jeugdverenigingen en andere betrokkenen. Jongeren behoren een perspectief te hebben en constructieve bezigheden.

Wat dat laatste betreft wijzen wij op de hervorming van het stelsel van sociale zekerheid die de Ouderen-Unie 55+ voorstaat, zoals beschreven in het desbetreffende hoofdstuk. Juist wat deze problematiek betreft biedt invoering van een sober basisloon belangrijke voordelen. Talloze activiteiten die welzijns- en veiligheidsverhogend zijn zullen (weer) kunnen plaatsvinden (omdat deze activiteiten dan betaalbaar zijn). Juist de groepen die nu, door lage opleiding, weinig sociale stimulans en (langdurige) werkloosheid aan de kant staan en daardoor een verhoogd risico lopen bij criminele activiteiten betrokken te raken, zullen in deze sectoren emplooi kunnen vinden.

4.2 Strafrechtelijke handhaving

Wetten en regels moeten worden nageleefd, straffen dienen te worden uitgevoerd. Is dit niet mogelijk, druisen ze in tegen de heersende maatschappelijke opvattingen, of zijn ze niet effectief, dan moeten ze worden herzien of afgeschaft.

Het gehele proces van opsporing, vervolging, berechting, uitvoering van de straf en reclassering, vertoont gebreken en dient dringend te worden verbeterd. Onmiskenbaar betekent dit een grote investering in het politie- en justitieapparaat. Maatregelen die de effectiviteit en de rechtvaardigheid van de rechtsgang (in alle stadia) verhogen, krijgen de steun van de Ouderen-Unie 55+, mits wettelijk vastgelegd en (democratisch) gecontroleerd.

Indien uit de evaluatie van de betreffende wet blijkt dat de huidige gedeeltelijke identificatieplicht niet voldoet, zal de Ouderen-Unie 55+ instemmen met een volledige identificatieplicht.

De termijn tussen het begaan van een overtreding of het strafbaar feit en de berechting is vaak onacceptabel lang. Snelrecht moet een brede toepassing gaan vinden.

Het mag niet zo zijn dat veroordeelden wegens plaatsgebrek in de gevangenissen worden weggestuurd. Als noodoplossing wijst de Ouderen-Unie 55+ het dubbel bezetten van cellen niet af.

Vrijheidsstraffen hebben zin als vergeldingsmaatregel. Als maatregel ter verbetering van de veroordeelde zelf is het minder vanzelfsprekend. Langere straftoedeling heeft daarom weinig zin en kost de staat alleen maar geld. Een uitbreiding van het scala van zwaardere regimes (bijvoorbeeld door een verplichting tot (disciplinerend) zinvol werken en/of beroepsonderwijs) in de gevangenissen ligt meer voor de hand. In het algemeen genieten zinvolle straffen de voorkeur. Voor drugs- en alcoholverslaafden dienen aparte regimes en behandelingsinrichtingen te worden ingesteld.

Gedetineerden van wie het inkomen (inclusief het inkomen uit vermogen) groter is dan het sociaal minimum zullen een deel van hun inkomen moeten gaan afdragen als bijdrage in de kosten van de detentie. Dit komt dan ten goede aan de begroting van het ministerie van Justitie.

4.3 Drugsbeleid

Bijna iedere verslaving brengt niet alleen voor de verslaafde zelf hachelijke financiële-, gezondheids- en/of relatieproblemen met zich mee. Het wordt ontoelaatbaar als de samenleving geconfronteerd wordt met daaraan verbonden crimineel gedrag, onveilige gevoelens bij medemensen, drugsprostitutie, overlast en straatvervuiling.

Strengere strafbaarstelling en het vergroten van de inzet van politie en justitie, inclusief het verhogen van de bijbehorende budgetten, hebben niet het gewenste effect gehad. Ondertussen wordt door de georganiseerde criminaliteit enorme bedragen verdient aan de handel en verkoop van zowel soft- als hard-drugs. De georganiseerde criminaliteit infiltreert ten behoeve van deze activiteiten steeds verder in de samenleving en bouwt daarmee aan een sterke en fijnmazige "infrastructuur" in de West-Europese landen. Dit zal doorgaan zolang de handel van drugs in criminele handen blijft.

In verband met het bovenstaande pleit de Ouderen-Unie 55+ voor een stapsgewijze regulering van de handel en verkoop van drugs onder strikte voorwaarden. Bij iedere verdergaande stap zal de controle op de aanvoer en handel moeten toenemen. Waar nodig kunnen apotheek en GGD hun plaats gaan innemen in de reguleringsketen die dan gaat ontstaan. De voorwaarden van regulering dienen strikt te zijn en steeds op hun effect geëvalueerd te worden. Bestrijding van drugsoverlast en criminaliteit staan, naast het aspect van de volksgezondheid daarbij centraal. Het onderscheid tussen soft- en hard-drugs dient te worden gehandhaafd.

De voordelen van een overheidsregulering zijn:

- Politie en justitie kunnen ongeveer de helft van hun tijd aan andere zaken gaan besteden.
- De bezetting van cellen kan worden teruggebracht. Momenteel wordt ongeveer 50% van de cellen bezet door drugsdelinquenten.
- De angst wordt uit de activiteiten van de georganiseerde criminaliteit gehaald. Onveiligheid en overlast zullen hierdoor verminderen.
- De problematiek van verslaving wordt zichtbaarder, waardoor hulpverlening beter mogelijk wordt.

De nadelen zijn:

- Een vooralsnog geïsoleerde positie van Nederland in Europa.
- Blijvend "drugstoerisme" uit andere landen.

De overheid moet in overleg met de buurlanden ervoor zorgen dat de grensoverschrijdende effecten beheersbaar zijn. Goede informatie over het beleid en de resultaten ervan aan de andere Europese landen is hierbij belangrijk.

Tenslotte moet worden gewezen op het grote belang van preventie, zowel door het verbeteren van de maatschappelijke omstandigheden die tot gebruik en verslaving kunnen leiden, als door voorlichting (onder meer scholen) en educatie.

4.4 Illegalenbeleid

Illegaal verblijf in Nederland is per definitie niet toelaatbaar. Het doel is en blijft deze mensen naar hun herkomstland te doen vertrekken. Alleen in uitzonderlijke (humanitaire) gevallen zou de minister hiervan mogen afwijken.

Asielaanvragers die zijn afgewezen dienen direct naar het land van herkomst te worden teruggestuurd. Zij mogen niet de gelegenheid krijgen in de illegaliteit te verdwijnen. Soortgelijk beleid dient in de gehele Europese Unie gevoerd te worden.

Werkgevers die betrapt worden op het in dienst hebben van illegalen, zullen naast een forse boete, de uitzettings- en vervoerskosten van deze mensen moeten betalen.

Probleem is dat vele in Nederland verblijvende illegalen niet naar het land van herkomst kunnen worden teruggestuurd, hetzij doordat het betreffende land weigert hen terug te nemen, hetzij doordat bij gebrek aan papieren hun herkomstland niet kan worden aangetoond.

Illegalen die geen strafbare feiten hebben begaan en niet naar het land van herkomst kunnen worden uitgezet dienen niet in detentie te worden opgenomen. Zij dienen te worden ondergebracht in inrichtingen met opleidingsfaciliteiten, die vallen onder de financiële verantwoording van het ministerie van ontwikkelingssamenwerking.

Tenslotte is het niet aanvaardbaar dat in onze huidige samenleving een groep mensen verblijft in permanente onzekerheid en rechteloosheid, verstoken van basisvoorzieningen als medische zorg en onderwijs voor de kinderen.

Voor hen moet de mogelijkheid worden geopend om na een aantoonbaar verblijf in Nederland (van bijvoorbeeld 5 jaar) een bijzondere verblijfsstatus te verkrijgen.

4.5 Slachtofferhulp

De zorg voor de slachtoffers van misdrijven moet volgens de Ouderen-Unie 55+ een centrale plaats blijven innemen. Zorgvuldige opvang van slachtoffers door de politie en informatieversprekking aan slachtoffers door politie en justitie moet dagelijkse praktijk worden. Daarmee samengaand dienen de Bureaus Slachtofferhulp ten volle ondersteund te worden om hun taken te kunnen uitvoeren.

Het moet consequente rechterlijke praktijk worden om de wettelijke mogelijkheden van met

name schadevergoedingen aan het slachtoffer (resp. storting in het Schadefonds Geweldsmisdrijven) toe te passen.

Het principe van "dading", het afsluiten van een civielrechtelijke overeenkomst tussen slachtoffer en benadeelde ter afhandeling van een misdrijf, leidt enerzijds tot kostenbesparing en verlichting van de werkdruk van het strafrechtelijk systeem, anderzijds tot grotere tevredenheid bij de slachtoffers. De toepassing ervan dient te worden bevorderd.

4.6 Rechtshulp

Het principe van rechtsgelijkheid gebiedt dat iedereen de mogelijkheid tot toegang tot de rechter moet hebben. Ook diegenen die dit niet kunnen betalen moeten bij de verdediging of aantasting van hun rechten aanspraak kunnen maken op kwalitatieve rechtshulp.

Door het streven van de overheid naar kostenbeheersing in de gefinancierde rechtsbijstand dreigt deze rechtstoegang niet meer optimaal te worden gewaarborgd.

Zo is met de invoering van de Wet op de Rechtsbijstand (1994) de eigen bijdrage-regeling dusdanig aangescherpt, dat mensen met een laag inkomen afzien van hun recht.

Minder vermogende rechtzoekenden kunnen terecht bij de Bureaus voor Rechtshulp. Door bezuinigingen, wetgeving en reorganisatie wordt deze mogelijkheid beperkt. Voor velen blijft dan alleen de keus nog open om zich te wenden tot de meer beperkte en minder gespecialiseerde wetswinkels.

Willekeurig procederen dient zeker niet te worden bevorderd. Maar rechtstoegang en de nodige adequate voorlichting mag nooit door gebrek aan financiële middelen voor de minder draagkrachtigen worden afgesneden.

FINANCIEN EN ECONOMIE

Economische activiteit is de basis voor welvaart en welzijn. Zowel de economisch actieven als de economisch niet (meer) actieven hebben daarom groot belang bij een gezonde, dynamische economie.

Economische ontwikkeling, bedrijfsmatige innovatie en verhoging van de productiviteit zijn belangrijk om de goede economische positie van ons land in de wereld te behouden.

Uiteraard vormt economische groei geen doel op zich. In de westerse landen zien we dat de vervanging van arbeid door kapitaal tot grote werkloosheid en daardoor maatschappelijke spanningen leidt. Bovendien gaat de productiewijze gepaard met een bovenmatig gebruik van energie en grondstoffen, met alle gevolgen van dien voor het milieu.

Het economisch beleid moet daarom in de eerste plaats gericht zijn op een duurzame economische ontwikkeling, die de mogelijkheid biedt zoveel mogelijk arbeidsplaatsen te scheppen. Vervolgens dient de overheid ervoor borg te staan dat de verdiende welvaart eerlijk en rechtvaardig wordt verdeeld.

5.1 Versterking van de economie

De Ouderen-Unie 55+ wil de economie impulsen geven, de concurrentiekracht bevorderen en de werkgelegenheid bevorderen door de volgende maatregelen:

- Investeren in de infrastructuur: wegennet, lucht- en zeehavens, vaarwegen, openbaar vervoer en de elektronische snelweg. Steeds zal de afweging moeten worden gemaakt tussen de economische voordelen, het behoud en de stimulering van de werkgelegenheid en de invloed op het milieu. Gestreefd dient te worden naar het samenvallen van positieve effecten op alle drie terreinen.
- Het scheppen van de voorwaarden die het doen van bedrijfsinvesteringen aantrekkelijk maken. Een goede fysieke- en kennisinfrastructuur zijn daartoe belangrijk, evenals een stabiel arbeidsklimaat c.q. sociale stabiliteit. Ook een gunstig (financieel) startklimaat voor ondernemers dient te worden gecreëerd, met dien verstande dat duidelijk moet zijn dat wanneer een bedrijf na de start een goede marktpositie opbouwt, dit bedrijf ook aangesproken wordt op zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid.
- Aandacht voor de concurrentiepositie van het midden- en kleinbedrijf, door versterking van hun financieringscapaciteit, een gemakkelijker toetreding tot en deelname aan onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma's en het vereenvoudigen van procedures voor nieuw op te zetten ondernemingen. Vooral de lokale, meestal kleinschalige ondernemingen, inclusief de dienstensector, bieden nog uitzicht op ruime toename van de werkgelegenheid.
- Fiscale regelingen ter bevordering van specifieke sectoren of productiemethoden (bijvoorbeeld duurzame woningbouw).
- Scherp beleid ten aanzien van oneerlijke concurrentie (bijvoorbeeld door prijsafspraken) en fusies.
- Intensieve aandacht voor scholing en leerlingwezen, inspelend op hetgeen de markt op korte- en middellange termijn zal vragen.
- Aandacht voor onderzoek, innovatie en ontwikkeling, onder meer met betrekking tot hoogwaardige technologie, om een stevige positie op de wereldmarkt te houden c.q. te krijgen.
- Bevordering van de export. Nederland dient zich blijvend in te zetten voor een vrije wereldhandel, eerlijke concurrentie en het elimineren van handelsbelemmeringen.
- Het verminderen van de loonkosten bij de lagere inkomens door invoering van een basisloon. Deze hervorming van het stelsel van sociale zekerheid zorgt voor een enorme werkgelegenheidsimpuls en dus voor een verminderde collectieve lastendruk.

5.2 Sociaal-economisch beleid

Middels adequaat en alert economisch beleid kan Nederland haar krachtige economische positie behouden en versterken. Vervolgens heeft de overheid de verantwoordelijkheid de economische groei ten bate van de gehele bevolking te laten komen. Niet-actieven zijn afhankelijk van de overheid wat betreft de verdeling van de welvaart. Solidariteit en sociale rechtvaardigheid zijn in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ dan ook sleutelbegrippen voor het overheidsbeleid.

De niet-actieven mogen niet gezien worden als een groep die alleen "geld kost", met het logische gevolg dat men deze onkostenpost wil minimaliseren. Veeleer moet duidelijk zijn dat door een rechtvaardige verdeling van de welvaart ieder in staat is om in iedere levensfase een goed leven te kunnen leiden, dus ook in de niet actieve fasen (met name de kindertijd en de "derde levensfase" van de post-actieven). Dit is in ieders belang. Ook mensen die niet in staat zijn om te werken (arbeidsongeschikten, gehandicapten) dienen gegarandeerd te zijn van voldoende inkomen, goede voorzieningen en een goed niveau van bestaan. Mensen die kunnen werken, behoren in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ ook (de kans te hebben) bij te dragen aan de samenleving en zo een inkomen te verdienen.

Om inhoud te geven aan deze doelstelling stelt de Ouderen-Unie 55+ voor:

- Het verbeteren van de koopkracht voor mensen met lagere inkomens en minimum uitkeringen. De opgelopen achterstand gedurende de afgelopen jaren - van zeker 12% - dient te worden ingelopen. De armoede die in de samenleving is gegroeid is onaanvaardbaar voor de Ouderen-Unie 55+. Het is des te schrijnender wanneer het groepen treft die geen mogelijkheid hebben hun positie te verbeteren en die veelal minder in staat zijn voor hun belangen op te komen. Verbetering van hun positie loopt als een rode draad door het programma van de Ouderen-Unie 55+.
- Het erkennen van de ouderen als sociale partner. Ouderen moeten meebeslissen daar waar over hun (financiële) belangen wordt besloten. Onevenwichtige besluiten kunnen daardoor worden voorkomen. Ouderen behoren zitting te hebben in de besturen van de pensioenfondsen en vertegenwoordigd te zijn bij de CAO-onderhandelingen.
- Maatregelen om de uitstroom van ouderen uit bedrijven te voorkomen. Veel te veel oudere werknemers nemen geen deel aan het arbeidsproces, maar zijn aangewezen op WAO, WW en VUT-regelingen. Bijscholing, leeftijdsbewust personeelsbeleid, deeltijdwerk en deeltijdpensionering, verhogen van WW-premies van werkgevers bij een hoge "uitstoot" van oudere werknemers en het verbieden van leeftijdsdiscriminatie zijn instrumenten die het aandeel van oudere werknemers op de arbeidsmarkt kunnen verhogen.
- Het aanpassen van het sociale zekerheidsstelsel, zodanig dat zij die in staat zijn om te werken ook daadwerkelijk een actieve bijdrage leveren aan de samenleving. Invoering van een basisloon lijkt daarvoor de geëigende weg. Middels particulier initiatief en zonodig een werkgarantie van de overheid is ieder, die qua gezondheid en leeftijd in aanmerking komt om te werken, dan ook in staat om een redelijk inkomen te verwerven.
- Versterken van de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt. Nog steeds zijn de verdiende salarissen bij gelijkwaardige arbeid voor vrouwen lager. Herintreding van vrouwen moet vanzelfsprekender zijn. Het is belangrijk dat vrouwen pensioenrechten opbouwen, zeker gezien het feit dat zich onder de groep ouderen met een lager inkomen relatief veel vrouwen bevinden. In het bijzonder oudere vrouwen ondervinden nog de nadelen van ongelijkheden uit het verleden. Speciale aandacht is nodig voor de financiële en maatschappelijke positie van deze groep. De onrechtvaardigheid dat gehuwde vrouwen na het overlijden van hun echtgenoot aangewezen zijn op slechts 70% van zijn pensioen (terwijl bij het overlijden van de

vrouw de man zijn volle pensioen behoudt) moet worden opgelost. Meer in het algemeen dienen discriminerende bepalingen in pensioenregelingen te worden uitgesloten.

- Het stimuleren van deeltijdarbeid. Nog steeds blijken salaris en arbeidsvoorwaarden van mensen die in deeltijd werken achter te blijven op die van de mensen met voltijdsbanen. Om diverse redenen is het echter gewenst dat de mogelijkheden voor deeltijdarbeid groeien.
- Het voorkomen van de afbraak van het sociale stelsel onder invloed van de internationale economische ontwikkelingen en open grenzen. Europese c.q. mondiale regelgeving m.b.t. sociale zekerheid en arbeidsomstandigheden wordt door de Ouderen-Unie 55+ bepleit. Afspraken moeten worden gemaakt om te voorkomen dat bij het bedrijfsleven, maar ook bij de landbouw, veeteelt en visserij in ons land negatieve ontwikkelingen plaats zullen vinden.

5.3 Rijksbegroting

Voor de rijksbegroting heeft het beleid van de Ouderen-Unie 55+ uiteraard consequenties. Voor de (uitvoerende) gezondheidszorg, volkshuisvesting en verbetering van de koopkracht van de lagere inkomens zullen hogere budgetten beschikbaar moeten worden gesteld. Dit kan worden gefinancierd door de opbrengsten van een intensievere bestrijding van fraude (fraude in de sociale zekerheid, maar meer nog in de belastingsfeer), kritischer normen voor het verstrekken van subsidie, stopzetting van het proces van vergroting van inkomensverschillen (in dit programma worden genoemd de aftopping van de aftrekbaarheid van hypotheekrente, een solidariteitsheffing voor de AOW bij de hoogste inkomens en een inkomensafhankelijke kinderbijslag), kritische doorlichting van de "overheadkosten" van onder meer de gezondheidszorg en de uitvoering van de sociale zekerheid, invoering van een sober basisloon als basis voor het stelsel van sociale zekerheid en - rekening houdend met internationale verhoudingen - een aftopping van de hoge winsten van bedrijven.

Door deze verschuivingen op de rijksbegroting staat de realisering van de doelstellingen van de Ouderen-Unie 55+ niet op gespannen voet met de beoogde verlaging van het financieringstekort. Mocht echter blijken dat het beleid dat de Ouderen-Unie 55+ voorstaat een minder snelle daling van het financieringstekort tot gevolg heeft, dan dient deze consequentie te worden aangevaand.

In geval van onverhoopte economische stagnatie dient ervoor gewaakt te worden dat de zwakere groepen in onze samenleving niet in de knel komen. De Ouderen-Unie 55+ pleit daarom voor het formuleren van garanties voor deze groepen, die ten tijde van economische stagnatie dienen te worden gehandhaafd.

HOOFDSTUK 6

NATUUR, MILIEU EN LANDBOUW

6.1 Duurzame economie

Welvaart is niet alleen afhankelijk van de hoogte van het inkomen. Voor de Ouderen-Unie 55+ zijn gezondheid, gezond voedsel, kwaliteit van het leven en kwaliteit van de (woon)omgeving zeker zo belangrijk. De zorg voor de leefbaarheid moet zowel op het niveau van de wijk, de stad, als op het platteland zichtbaar zijn in een gericht overheidsbeleid.

In de huidige ontwikkelingen speelt de markteconomie een dominante rol. 'Economische' overwegingen dreigen andere - maatschappelijk uiterst relevante - zaken, zoals veiligheid, gezondheid, zorg voor elkaar en het zorgvuldig omgaan met natuur en milieu, te overschaduwen. Zo ontstaat een dynamiek waarop burgers steeds minder invloed kunnen uitoefenen.

Doordat natuur en milieu in het 'hier en nu' hoegenaamd geen marktwaarde hebben, betekent dat, dat de lasten van de aantasting van natuur en milieu grotendeels worden afgewenteld op 'derden'; op niet bij de beslissingen betrokken tijdgenoten, op volgende generaties en op andere natuurlijke soorten dan de mens.

Een duurzame ontwikkeling kan alleen worden bereikt wanneer deze afwenteling ongedaan wordt gemaakt. Behalve de opbrengsten dienen ook de lasten van het gebruik van natuur en milieu direct tot uitdrukking te komen in de 'prijs'. Productie en consumptie moeten meer in het teken komen van duurzaamheid en gezonde soberheid.

Deze 'waarde-toekenning' kan langs verschillende wegen tot stand worden gebracht. Allereerst door aan het bezit en het gebruik van natuur en milieu voorwaarden te stellen via wetgeving. In de tweede plaats door natuur en milieu via heffingen direct een economische waarde te geven. En in de derde plaats door een zodanige wijziging in normen en waarden van onze samenleving, dat de eigen waarde van natuur en milieu volledig tot uitdrukking komt in relevante afwijkingen die wij als samenleving moeten maken.

Hierdoor kunnen ecologie en economie onderling in evenwicht worden gebracht. De realisatie hiervan vereist durf, niet in de laatste plaats van de politiek.

Talrijke onderzoeken van gerenommeerde instellingen laten zien dat een meer duurzame samenleving te verwezenlijken is zonder verlies aan welvaart. Wel zullen er aanzienlijke verschuivingen (moeten) optreden in de samenstelling van onze consumptie en in de structuur van de Nederlandse productie. Dat zal met niet geringe aanpassingsproblemen gepaard gaan. Wie echter nu deze problemen uit de weg gaat, zal later een hoge prijs moeten betalen.

De overheid zal nadrukkelijk het initiatief moeten nemen, maar kan de noodzakelijke verschuivingen in consumptie en productie niet alleen realiseren. Dat moet samen met alle maatschappelijke geledingen gebeuren.

Het natuur- en milieubeleid zal gebruik moeten maken van zogenoemde 'marktconforme' instrumenten, bijvoorbeeld van heffingen en verhandelbare vervuilingquota, om ongewenste externe effecten tegen te gaan. De inzet van deze instrumenten zal in belangrijke mate in internationaal verband moeten plaatsvinden, maar ook nationaal is er nog een aanzienlijke beleidsruimte om deze instrumenten gericht in te zetten.

Nadrukkelijk gaat het hierbij niet om een verzwaring van de financiële lasten voor burgers en bedrijven. Financiële opbrengsten dienen aan de samenleving te worden teruggegeven in de vorm van verlaging van andere belastingen (op arbeid en kapitaal).

De Ouderen-Unie 55+ stelt bij de invoering van milieuheffingen voor om te komen tot reële heffingvrije drempels. Bij invoering dient uiteraard altijd voldaan te worden aan specifieke randvoorwaarden, met name met betrekking tot de koopkracht van de mensen met de lagere inkomens.

Tevens bepleit de Ouderen-Unie 55+ een afvalstoffenheffing gebaseerd op de aangeboden hoeveelheid. Soberheid moet beloond worden. Dat geldt ook voor het gebruik van water. In dit beleid past ook een laag heffingstarief voor de relatief natuur- en milieuvriendelijke producten en een hoog tarief voor de natuur- en milieu-onvriendelijke producten.

6.2 Energie

De Ouderen-Unie 55+ vindt dat het gebruik van fossiele brandstoffen - olie, kolen, gas - moet worden beperkt. Deze brandstoffen zijn in hoge mate bepalend voor het broeikaseffect. Bovendien zijn de voorraden van de relatief minder vervuilende fossiele brandstoffen, met name gas, beperkt. Dit zal op termijn van enkele decennia leiden tot aanzienlijke prijsstijgingen.

Voor de Nederlandse samenleving betekent dit dat voortvarend moet worden gewerkt aan een drastische energie-extensivering van de Nederlandse economie (dat wil zeggen minder energie per eenheid product) en aan de inzet van niet-fossiele, duurzame brandstoffen, met name wind- en zonne-energie en eventueel energie uit biomassa en/of nieuwe vindingen. Dit vereist een breed pakket aan maatregelen uiteenlopend van een heffing op fossiele brandstoffen (binnen genoemde randvoorwaarden), stimulering van onderzoek, ontwikkeling en verspreiding met betrekking tot duurzame energiebronnen tot het toepassen van normen voor energieverbruik in de gebouwde omgeving en van producten.

6.3 Landbouw

De Ouderen-Unie 55+ zet zich in voor een snelle beëindiging van het milieuvraagstuk dat verbonden is met de veehouderij. Het beleid rond ammoniak, nitraatuitspoeling en fosfaatverzadigde gronden is immers door een te zachte aanpak in het verleden nog te weinig beheersbaar gebleken. Voor de Ouderen-Unie 55+ zijn de doelstellingen van het Nationaal Milieubeleidsplan voor het vraagstuk van verzuring en vermesting uitgangspunt.

Een grondige sanering van deze problematiek dient plaats te vinden, overigens ook in het eigenbelang van de agrarische sector. Deze sanering dient per regio te worden vormgegeven en dient zich toe te spitsen op bedrijven met een relatief grote schadelijke invloed op bossen of natuurgebieden. Tevens dienen er sociaal verantwoorde afvloeiingsregelingen te komen voor oudere ondernemers zonder bedrijfsopvolger en voor te saneren kleinere bedrijven. Hiertoe dienen aanvullende middelen beschikbaar te worden gesteld. De invoering van een mineralenboekhouding op boerenbedrijven wordt door de Ouderen-Unie 55+ krachtig ondersteund.

De Ouderen-Unie 55+ hecht aan een gezonde uitoefening van de landbouwpraktijk binnen grenzen van duurzaamheid en dierenwelzijn. Daartoe zal de land- en tuinbouw aanzienlijk schoner en extensiever moeten worden. Naar de mening van de Ouderen-Unie 55+ zijn daarvoor voldoende technische en structurele middelen voorhanden, onder meer doordat een doorbraak van de biologische landbouw tot de mogelijkheden behoort. De Ouderen-Unie 55+ zal zich actief inzetten voor de omschakeling naar deze vorm van milieuvriendelijke land- en tuinbouw, onder meer door te pleiten voor voldoende steun en voor een aantrekkelijk fiscaal regime (ook voor de afzetbevordering). Gezien de ontwikkelingen in de ons omringende landen moet worden voorkomen dat Nederland in dit opzicht achterop raakt.

Voor een gezonde landbouwpraktijkuitoefening is voorts van belang dat het landbouwbedrijfsleven haar onafhankelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen vergaand opvoert. Dit betekent een grondige sanering van het middelenbestand, een werkelijk onafhankelijke toetsing van het College Toelating Bestrijdingsmiddelen en een verstrekking van bestrijdingsmiddelen uitsluitend op recept.

De Ouderen-Unie 55+ steunt de initiatieven tot gelijktijdige sanering, verplaatsing en milieuvriendelijke modernisering van de glastuinbouw, zoals voorgesteld door de tuinbouwsector en de natuur- en milieu-organisaties ('Nederland Tuinbouwland'). Het Rijk dient hiervoor voldoende geld vrij te maken.

De Ouderen-Unie 55+ verzet zich voorts tegen de verdere introductie van genetisch gemodificeerde organismen en hun producten in de land- en tuinbouw, tenzij dit ethisch verantwoord mogelijk is.

Iedere burger heeft recht op gezond en betaalbaar voedsel.

Nu het markt- en prijsbeleid in de agrarische sector sterk aan verandering onderhevig is kiest de Ouderen-Unie 55+ voor een snelle vermindering van de afhankelijkheid van de agrarische sector van de productiegebonden subsidies.

Het EU-landbouwbeleid dient mede te worden gericht op het uit productie nemen van landbouwgrond (zijnde de meest bestendige vorm van productiebeheersing) en op een grotere bijdrage aan de leefbaarheid van het platteland in Europa.

Nederland zal binnen Europa op de bres moeten blijven staan voor haar boeren en tuinders.

6.4 Natuur en landelijk gebied

Sinds 1950 is het areaal natuurgebieden in Nederland met meer dan de helft afgenomen. De Ouderen-Unie 55+ is van mening dat deze trend in de komende jaren drastisch moet worden omgebogen, onder meer door vergroting van het natuurareaal. Nieuwe, grote natuurgebieden dienen de kern te vormen van een versterkte plattelandseconomie, onder meer door een zorgvuldig samengaan van deze natuur met extensieve vormen van recreatie, wonen en werken. Buiten de natuurgebieden dient het natuurbeheer door boeren en andere particulieren actief te worden bevorderd. Het rijksbeleid dient bestaande cultuurhistorisch waardevolle landschappen afdoende te beschermen.

Natuurverlies moet zoveel mogelijk worden voorkomen en, in het uiterste geval, zorgvuldig te worden gecompenseerd met nieuwe natuur. Hetzelfde geldt voor bossen, waardevolle agrarische cultuurlandschappen en recreatiegebieden. Er dient bovendien voldoende geld te worden vrijgemaakt voor specifieke beschermingsplannen voor bedreigde planten- en diersoorten. Waterrijke gebieden en (drink)waterkwaliteit behoeven speciale aandacht.

Nederland zal door bosaanplant en natuurgebieden meer moeten voorzien in de eigen houtvoorziening en in de behoefte aan natuur in de directe woonomgeving (ook op buurt-en wijkniveau). Voor dit doel dient het fiscaal stelsel te worden uitgebreid met een belasting op grond voor woonfuncties en infrastructuur.

Het Groene Hart dient behouden te blijven als (open) binnentuin van de randstad.

De Ouderen-Unie 55+ staat voor de handhaving en ontwikkeling van de meervoudige groene functies van het Groene Hart; landbouw, natuur, landschap en recreatie. Dit is van belang voor de bewoners en gebruikers van het Groene Hart en de randstad als geheel. De Ouderen-Unie 55+ is dan ook tegen een hoge snelheidstrein door het Groene Hart en tegen (grootschalige) woningbouw ter plekke.

6.5 Dierenwelzijn

De laatste decennia is het besef van de eigen waarde van het dier sterk toegenomen. De ontwik-

kelingen wat betreft dierenwelzijnsbeleid zijn daardoor in een stroomversnelling gekomen. Deze ontwikkeling wordt breed maatschappelijk en politiek ondersteund. Zodoende is er een goede basis gelegd voor diervriendelijke wet- en regelgeving. Daarmee zijn de knelpunten echter nog niet volledig weggenomen.

5 Met name in de intensieve veehouderij - de bio-industrie - komen nog steeds ongewenste situaties voor die dierenleed veroorzaken, bijvoorbeeld bij de huisvesting van de dieren; varkens, kippen en kalveren. De Ouderen-Unie 55+ streeft er daarom naar de diervriendelijke biologische veehouderij te bevorderen en steunt maatregelen om de zeer intensieve veehouderij te verminderen.

10 Aan genetische manipulatie bij dieren kleven een aantal bezwaren, waaronder de ethische. Grote terughoudendheid is geboden. Regelgeving dient altijd aan toepassing vooraf te gaan.

In ons dichtbevolkte land met een teruglopend landbouwgebied zal afschot van wild onontkoombaar blijven. Afschieten vereist goede regels, waarbij de deskundigheid van de betrokkenen voorop dient te staan.

15 Het gebruik van dieren voor onderzoek mag slechts plaats vinden, wanneer dit vanuit medisch oogpunt noodzakelijk is. Alternatieven voor dierproeven dienen waar mogelijk te worden bevorderd en ontwikkeld.

6.6 Openbaar vervoer

20 De Ouderen-Unie 55+ staat voor een hoogwaardig en betaalbaar openbaar vervoer. Niet alleen in de randstad, maar ook op het platteland. Verzelfstandiging van de Nederlandse Spoorwegen mag niet leiden tot het schrappen van onrendabele lijnen die toch belangrijke maatschappelijke functies vervullen voor de leefbaarheid in het buitengebied. Efficiencyslagen in het stads- en streekvervoer mogen niet leiden tot een verdere uitkleding van het voorzieningenniveau (net- en dienstregeling).

25 Voorzieningen op maat, zoals o.a. de treintaxi en de belbus, moeten ook door de overheid gestimuleerd/ondersteund worden. Dat geldt zeer zeker voor het noodzakelijk vervoer van ouderen en zieken naar specifieke (medische) voorzieningen.

De kosten van het openbaar vervoer mogen niet stijgen boven het inflatieniveau en de kosten van de auto.

30 Maatregelen om het autogebruik terug te dringen zijn genoemd in het hoofdstuk Verkeer en Waterstaat. Uit milieu-oogpunt dient daaraan toegevoegd te worden dat daarnaast ook de technische innovatie van voertuigen moet worden gestimuleerd, door financiële prikkels en (Europese) normering.

35 6.7 Luchtvaart

De Ouderen-Unie 55+ wil een beleid dat uitgaat van een beperking van de groei van de luchtvaart en een overstap van vervoer door de lucht naar vervoer per rail; alleen noodzakelijk transatlantisch luchtvervoer en rail voor Europees middellange-afstandsvervoer. Het gaat daarbij om een versterking van het rail-luchthavenconcept en een adequaat net van hoge snelheidstreinen, 40 waarbij bundeling met bestaande infra-structuur, goede inpassing in het landschap c.q. tunneling en koppeling met randstadrail voorwaarden zijn.

Er dient geen tweede nationale luchthaven te komen. Uitbreiding van regionale luchthavens zoals Beek, Zestienhoven, Twente en Lelystad, kan alleen mits de economische- en werkgelegenheidsbelangen zwaarwegend zijn en waar strenge gezondheids-, welzijns-, en milieuraand- 45 voorwaarden gegarandeerd zijn.

De Ouderen-Unie 55+ pleit voor een accijns op kerosine en voor beperking van de luchtvaart binnen redelijke milieugrenzen.

HOOFDSTUK 7

BUITENLAND

Het mondiale gebeuren begint steeds meer een beslissende invloed uit te oefenen op onze nationale politiek. Het zeer groot aantal internationale verdragen waaraan wij ons hebben verbonden, ons lidmaatschap van vele internationale organisaties (VN, NATO, WEU etc.), onze uitbreidende internationale economische- en handelsbelangen, ons streven naar internationale solidariteit en ons respect voor de democratie en de mensenrechten, bepalen in sterke mate het beleid.

Met name regelingen en afspraken binnen de Europese Unie (EU) zijn doorslaggevend op ons te voeren binnenlands beleid.

Het feit dat Nederland zich bindt aan deze verdragen en organisaties betekent dat Nederland haar verantwoordelijkheid heeft om die organisaties goed te laten functioneren en dat zij haar bijdrage dient te leveren aan de totstandkoming van een stabiel Europa en een stabiele, duurzame internationale orde. Binnen de internationale ontwikkelingen zal ons land tevens zeer goed haar eigen belangen in de gaten moeten houden en behartigen, zonder daarbij in nationalistische tendenties terug te vallen.

7.1 Europese integratie

“Europa” heeft langzaam invloed gekregen op praktisch alle nationale beleidsterreinen en raakt de burgers direct op vele terreinen. Juist om deze reden is het een groot bezwaar dat de afstand tussen de burger en “Brussel” nog steeds zo groot is en de communicatie vanuit Brussel moeizaam tot stand komt. Tegelijk dient gesteld dat voor de consument de Europese integratie een aantal positieve effecten heeft, met name het grote gevarieerde aanbod van goederen en diensten van goede kwaliteit en lage prijzen. Voor de producent en de handel betekent het Europese proces het wegvallen van handelsbelemmeringen en oneerlijke concurrentie. Maar deze gemeenschappelijke markt, de eerste pijler van de EU en motor van de Europese eenwording, vertoont op bepaalde gebieden ook haar gebreken. De gemeenschappelijke landbouwpolitiek, 25 jaar het speerpunt van Europese integratie, is nu bijvoorbeeld een financieel blok aan het been geworden. Voortdurende alertheid met betrekking tot de ontwikkelingen binnen de Europese Unie en de bereidheid om waar nodig het beleid te hervormen zijn daarom uiterst belangrijk.

Om voortgang te behouden in het Europees beleid dienen een aantal onvolkomenheden in het functioneren van de EU voortvarend te worden opgelost. Met name een doorzichtiger en democratischer bestuursstructuur is noodzakelijk. De positie van de kleinere landen mag daarbij niet wegvallen in relatie tot de positie van de grotere landen.

Veel grensoverschrijdende zaken (bijvoorbeeld milieu, internationale criminaliteit) kunnen niet meer nationaal worden opgelost. Terecht dat de EU hier een taak krijgt, reden temeer om de doorzichtigheid van het bestuur en de communicatie met de burger te verbeteren. Ook is het noodzakelijk dat er een actief Europees sociaal en werkgelegenheidsbeleid komt. Sociale minimumnormen zijn vereist en moeten bindend voor alle leden in het verdrag worden opgenomen. Gezien het feit dat de verschuiving in de bevolkingssamenstelling (meer ouderen) niet alleen in Nederland, maar in geheel Europa plaats heeft, dient ook het ouderenbeleid met nadruk op de agenda van de Europese Commissie en het Europees Parlement te komen. Dit is nodig om een goed niveau van ouderenbeleid in de individuele lidstaten te garanderen. Om het ouderenbeleid daadwerkelijk op de Europese agenda te krijgen, zullen de ouderen waarschijnlijk zelf (wederom) het voortouw moeten nemen.

De EU is het sterkste economische blok ter wereld geworden. Ook Nederland trekt profijt van deze markt, georiënteerd als zij is op export en vrijhandel.

Na de formele voltooiing van de interne markt in 1993 (en daarmee het vrije verkeer van goede-

ren, diensten, kapitaal en personen), leek het een logische stap om ook tot een monetaire unie proberen te komen en tot de instelling van één Europese munt. De criteria voor deelname zijn "streng" vastgesteld, om zeker te zijn dat de nationale economieën op gelijk niveau komen. Het tempo waarin de overheidsfinanciën nu worden gesaneerd en, meer in het bijzonder, de wijze waarop deze sanering in Nederland wordt doorgevoerd, zet echter onder meer het sociale stelsel op een onaanvaardbare wijze onder druk. Voor de Ouderen-Unie 55+ heeft een hoogwaardig stelsel van sociale zekerheid een hogere prioriteit dan het kritiekloos en onveranderd voldoen aan de EMU-normen.

7.2 Vrede en veiligheid

Eén van de doelstellingen voor de oprichting van de EEG was het verzekeren van vrede in Europa door vervlechting van economische belangen tussen de staten. Door de wederzijdse economische afhankelijkheid zouden oorlogen niet meer lonend zijn. Dit lijkt aardig gelukt.

Voor ons is het nu van belang dat wij een stabiele verhouding gaan scheppen met de omringende landen van de EU, met name de Midden- en Oost-Europese landen (door toetreding tot de EU) en de Middellandse Zee-landen (door verdergaande associatieverdragen).

Een goede verstandhouding met Rusland blijft van doorslaggevende betekenis. Toetreding van de Midden-Europese landen tot de NAVO kan alleen door middel van afstemming met Rusland gebeuren.

Nederland heeft steeds de Atlantische samenwerking ondersteund. Dit moet zo blijven. Een sterke Europese defensie- politiek, eventueel in het kader van de WEU, zal de NAVO moeten versterken.

Vele landen in de wereld bevinden zich in conflictsituaties. Niet steeds zijn de VN bij machte geweest hier effectief op te treden. Evaluatie en verbetering van instrumenten is daarom dringend geboden. Nederland zal in de toekomst, indien er steun wordt gevraagd bij vredesoperaties, haar verantwoordelijkheid moeten blijven nemen. De mate waarin dit gebeurt moet in redelijke - en dus niet bovenmatige - verhouding staan tot de inbreng van andere landen. Binnen het defensie-budget moet alert het evenwicht worden bewaakt dat er dient te bestaan tussen de defensie-activiteit gericht op VN-bijdragen en de activiteit die primair de eigen verdediging op het oog heeft.

Speciale aandacht heeft de Ouderen-Unie 55+ voor het veteranenbeleid en voor het beleid met betrekking tot de Nederlandse oorlogsslachtoffers en -gedupeerden, zowel in Europa als in Azië. De Ouderen-Unie 55+ ziet er op toe dat de rechten van deze mensen worden onderkend en de belangen worden behartigd. Van eenzijdige beeldvorming, bijvoorbeeld met betrekking tot de Indië-veteranen, mag geen sprake zijn. Hier ligt een duidelijke taak voor de overheid. Daarnaast dient de overheid zich in te spannen om te leren uit de ervaringen van de veteranen van toen, om tot goed (nazorg-)beleid te komen met betrekking tot de veteranen van nu (Libanon, Bosnië).

7.3 Hulpverlening

Natuurrampen, hongersnood, slachtofferhulp bij oorlogen: hier dient Nederland naar beste kunnen directe noodhulp te verlenen.

Ontwikkelingshulp (in de vorm van investeringen in projecten, infrastructuur etc.) moet effectiever gerelateerd worden aan de democratische ontwikkeling in een ontwikkelingsland, op de hoogte van haar consumptieve uitgaven (leger, bewapening) op haar begroting en de naleving

van de mensenrechten. Uitgaven dienen steeds weer op hun doeltreffendheid en structurele invloed te worden gecontroleerd. De armoede in de wereld blijft groeien, mondiaal blijft de positie van ouderen achter. Binnen de projecten die Nederland steunt dient uitdrukkelijk aandacht te zijn voor de structurele verbetering van de positie van ouderen. Evenzeer vraagt de positie van vrouwen aandacht, aangezien vrouwen het merendeel van de armoede op de schouders dragen. Projecten waarbij Nederlandse ouderen (gepensioneerden) zich inzetten om hun kennis en vrije tijd in te zetten voor ontwikkelingen in Derde Wereldlanden en Midden- en Oost-Europa dienen te worden gestimuleerd.

Milieuhulp aan ontwikkelingslanden is dringend nodig, waaronder aandacht voor (de toekomst van) de drinkwatervoorziening. Vergroting van onze hulpinspanning kan echter pas worden overwogen als ook de andere Westerse landen (inclusief Japan) bereid zijn daadwerkelijk hun hulp op te schroeven op de internationaal overeengekomen norm.

Het vraagstuk van de overbevolking dient internationale aandacht te krijgen en te houden.

De oud-koloniale mogendheden (met name Engeland en Frankrijk) blijven met hun ontwikkelingshulp sterk geconcentreerd op hun voormalige koloniën. In geringere mate zien we ook een versterkte aandacht van Nederland voor de ontwikkeling van Suriname. De voortgang van de democratie, de openbare orde, het bestuur, de rechtspraak, de gezondheidszorg en het onderwijs moet in dit land worden bespoedigd. Nederland heeft hier haar speciale verantwoordelijkheid.

7.4 Mensenrechten

De mensenrechten hebben vanaf het begin een centrale plaats in het buitenlands beleid van ons land ingenomen. Dit moet ook zo blijven. Druk moet blijven worden uitgeoefend op die landen die nog steeds niet willen accepteren dat mensenrechten volgens het internationale recht niet meer uitsluitend een interne aangelegenheid is van een land. Vele schendingen zijn onaanvaardbaar, zoals t.a.v. minderheden, kinderarbeid, burger-oorlogpraktijken. In VN-verband zal er een voor alle lidstaten permanent oorlogstribunaal moeten worden ingesteld. Kinderarbeid dient bij internationaal verdrag te worden verboden en sancties worden ingesteld. In alle internationale handelsverdragen moet een hoofdstuk over de mensenrechten worden opgenomen (naar voorbeeld van het Lomé-verdrag).

7.5 Migratie

Er zijn zo'n 50 Miljoen ontheemden op de aarde. Een onmenselijke tragedie, waar allereerst de internationale gemeenschap als geheel, met name de VN, een verantwoordelijkheid heeft. Het gaat hierbij om grote aantallen vluchtelingen als gevolg van (burger)oorlogen of rampen in een land. Zij zullen zo dicht mogelijk bij hun land op een menswaardige wijze moeten worden opgenomen en worden geholpen bij hun terugkeer.

Nederland heeft zich verbonden politieke vluchtelingen asiel te verlenen. Een snelle toelatingsprocedure en integratie in onze samenleving is daarbij vereist. De inburgeringscontracten zijn daarvoor een goede stap. Een effectief Europees asielsebeleid, waarbij uniforme toetsingsnormen, toelatingscriteria en opvang worden geregeld, is dringend noodzakelijk.

De geweldige armoede in de wereld nijpt velen er toe, vaak met het risico het leven erbij in te laten, hun geluk te gaan zoeken in de rijkere landen. Toch is Nederland geen immigratieland en dient t.a.v. deze economische vluchtelingen een uiterst stringent afwijzingsbeleid te worden gevoerd.

HOOFDSTUK 8

WELZIJN

Een mens leeft niet bij brood alleen. Sociale samenhang, onderlinge gelijkwaardigheid, activiteit, educatie, ontplooiing en zingeving zijn van vitaal belang voor de individuele mens en de samenleving als geheel. De overheid speelt haar rol in het bevorderen van een leefbare samenleving, door maatregelen op diverse beleidsgebieden, zoals werk en arbeid, onderwijs en milieu.

Daarnaast zijn er specifieke aandachtsgebieden, denk aan minderhedenbeleid, maar ook ouderen- en jeugdwelzijn, die vallen onder het welzijnsbeleid. In dit hoofdstuk worden een aantal aandachtspunten van de Ouderen-Unie 55+ op dit gebied besproken.

8.1 Maatschappelijke positie van ouderen

Sinds kort bestaat er op regeringsniveau in Nederland aandacht voor de discriminatie op leeftijd. Aangezien dit één van de speerpunten is voor de Ouderen-Unie 55+ juicht de partij deze ontwikkeling van harte toe. De Ouderen-Unie 55+ staat voor een volwaardige deelname van ouderen in alle geledingen van de samenleving. De Ouderen-Unie 55+ wil bevorderen dat ouderen evenredig deelnemen in de talrijke bestuurlijke, besluitvormende en adviserende organen die Nederland kent. Uitsluiting op grond van leeftijd is daarbij niet aanvaardbaar. Integendeel, deelname op grond van het feit dat men als groep bij het beleid betrokken is (denk aan pensioenen, woningbouw, zorgverlening) is juist gewenst.

Regelgeving omtrent discriminatie op leeftijd is noodzakelijk, met name op het gebied van de arbeidsmarkt en het verzekeringswezen. Daarnaast is opname van het leeftijdscriterium in de Algemene Wet Gelijke Behandeling gewenst. Bevordering van deelname van ouderen bij bestuurlijke en daaraan verwante activiteiten dient deze regelgeving te ondersteunen.

8.2 Relatie tussen leeftijdsgeneraties

De Ouderen-Unie 55+ hecht aan een goede verstandhouding tussen de diverse leeftijdsgeneraties. Wanneer de Ouderen-Unie 55+ spreekt over evenredige deelname van ouderen in maatschappelijke en bestuurlijke organisaties dan dient het woord evenredig uitdrukkelijk gelezen te worden. De Ouderen-Unie 55+ bestrijdt de ondervertegenwoordiging van ouderen, maar wil niet op weg naar een oververtegenwoordiging. De Ouderen-Unie 55+ pleit voor een evenwichtig georganiseerde samenleving, waarin jong en oud gezamenlijk nadenken en besluiten nemen over de inrichting en toekomst van ons land.

Het opkomen voor een goed inkomen en goede voorzieningen voor ouderen is overigens niet alleen in het belang van de oudere generatie van nu. Wanneer de jongere generaties zelf ouder zijn zullen zij tenslotte van dezelfde voorzieningen gebruik gaan maken. Een goede zorg voor ouderen is daarom belangrijk voor nu en voor later en is onderdeel van het evenwichtig toekomstgericht beleid, dat de Ouderen-Unie 55+ voorstaat.

8.3 Positie alleenstaanden

Een aanzienlijk deel van de Nederlandse bevolking (thans ongeveer 30%) leeft alleen. De positie van deze groep vraagt in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ speciale aandacht. Zo hebben alleenstaanden gemiddeld een slechtere inkomenspositie dan samenwonenden. Dit hangt nauw samen met overheidsmaatregelen die de inkomenspositie beïnvloeden, zoals belastingheffing, sociale verzekeringen, huursubsidie, ziekenfondspremie en gemeentelijke heffingen. Deze onevenwichtigheid zal moeten verdwijnen.

Een grote groep alleenstaande ouderen (waaronder een hoog percentage vrouwen) worden met specifieke problemen geconfronteerd. In de eerste plaats is daar het veelal lage besteedbare budget, vanwege het te lage niveau van het AOW-pensioen, de relatief hoge vaste lasten en de ongunstiger inkomensafhankelijke regelingen van de overheid. In de tweede plaats is er de spe-

cifieke woonsituatie: als alleenwonende kunnen zij niet steunen op een huisgenoot en moeten zij -eerder dan samenwonenden- een beroep doen op betaalde huishoudelijke of verzorgende hulp.

Naast de aandacht voor de financiële en maatschappelijke positie dient er aandacht besteed te worden aan de rechtspositie van de alleenstaande, met name in de sfeer van de sociale zekerheid, de belastingen en het familierecht.

8.4 Minderhedenbeleid

In ons land bevinden zich groepen mensen die afkomstig zijn uit andere culturen. Zij kwamen hier als arbeidskracht, als vluchteling of om andere redenen. Velen hebben zich hier blijvend gevestigd, hetgeen ook blijkt uit de grote groepen "tweede generatie" jongeren. In tal van gevallen is de integratie in de Nederlandse samenleving soepel verlopen. Aangezien dit echter niet in alle gevallen zo is, is er in ons land sprake van een minderhedenbeleid. Doelstelling van dit beleid is de spanningen en problemen die de integratie van buitenlanders in Nederland oproept, op te lossen of te verminderen. Met name de grote werkloosheid, de betrokkenheid bij criminaliteit en communicatieproblemen zijn de belangrijkste aandachtspunten. Juist waar problemen als deze in bepaalde wijken samenkomen kunnen grote spanningen ontstaan, niet in het minst bij de traditionele (veelal oudere) bewoners van deze wijken. Koste wat kost dient te worden voorkomen dat uitzichtloosheid zich opstapelt en zodoende de sociale samenhang en het normbesef in de samenleving nader wordt ondergraven. De manier waarop de Ouderen-Unie 55+ deze problemen bestrijdt is in dit programma beschreven in de hoofdstukken over werkgelegenheid, criminaliteit en huisvesting.

Wanneer we nader ingaan op de positie van minderheden in Nederland dient duidelijk gesteld dat de Ouderen-Unie 55+ iedere vorm van discriminatie ten stelligste afwijst. Ieder die zich legaal in Nederland bevindt heeft dezelfde rechten en plichten. Om die reden is de Ouderen-Unie 55+ ook geen voorstander van de zogenaamde positieve discriminatie.

Om het communicatieprobleem het hoofd te bieden moet naast het inburgeringscontract, dat geldt voor binnenkomende buitenlanders (asielzoekers), een soortgelijk programma worden opgezet voor in Nederland woonachtige buitenlanders die de Nederlandse taal onvoldoende eigen zijn en te weinig kennis hebben van de structuur en de ordening van de Nederlandse samenleving.

8.5 Indische Nederlanders

De Indische Nederlanders vormen een minderheidsgroepering in de Nederlandse samenleving met een heel eigen karakter en een specifieke band met Nederland en haar verleden. Deze band is door de Nederlandse overheid niet steeds op juiste waarde geschat. Met name door de opstelling van de Indische Nederlanders is de integratie in de Nederlandse samenleving succesvol verlopen. Specifieke problemen die er zijn, bijvoorbeeld werkloosheid onder jongeren, dienen echter speciale aandacht te krijgen. De Ouderen-Unie 55+ verzet zich tegen het feit dat deze groep in regelingen soms als Nederlander en soms als allochtoon benaderd wordt. Een eenduidige benadering als Nederlands onderdaan dient het beleid te zijn.

Ex-gouvernementsambtenaren in voormalig Nederlands-Indië en ex-KNIL militairen dienen dezelfde pensioenrechten te hebben als de Nederlandse ambtenaren en militairen.

8.6 Gemeentelijk beleid

Gemeentelijke budgetten staan onder druk, mede door de herschikking in het Gemeentefonds.

Voor veel gemeenten is dit aanleiding om de gemeentelijke heffingen te verhogen of te bezuinigen op de uitgaven. In veel gevallen bestaat de neiging om deze bezuinigingen met name in de "zachte" welzijnssector te laten plaatsvinden.

Dit kan ten koste gaan van het jeugdwerk, van sociale werkplaatsen en bijvoorbeeld van het werk van buurthuizen, die - zeker in de (middel) grote steden - een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid en samenhang in wijken. Ook de voorzieningen voor ouderen, waarbij men kan denken aan maaltijdverstrekking, alarmering, vervoer en dagopvang, die veelal verzorgd worden door een stichting voor het welzijn van ouderen (S.W.O.'s), kunnen door bezuinigingen onder druk komen te staan.

Gezien het belang van deze voorzieningen meent de Ouderen-Unie 55+ dat zij een uiterst belangrijke pijler zijn van onze "sociale infrastructuur", die in principe eerder uitgebouwd dan ingekrompen dient te worden. Uiteraard dienen kostenbesparingen door een grotere doelmatigheid bevorderd te worden.

Verhoging van het welzijn van ouderen door voorlichting (gezondheid, veiligheid, sociale rechten) is belangrijk. Het instellen van seniorenvoorlichters en gemeentelijke ombudsmannen dient te worden gestimuleerd.

ONDERWIJS EN CULTUUR

9.1 Onderwijs

Het onderwijs in Nederland staat van oudsher op een goed kwalitatief niveau. Voor onze samenleving is het van groot belang dat de beroepsbevolking goed opgeleid is en gedurende de loopbaan blijft. Met de steeds toenemende internationalisering is de kwaliteit en opleidingsgraad van de beroepsbevolking van wezenlijk belang voor onze concurrentiekracht. Goede educatie is echter niet alleen in economisch opzicht belangrijk: meer in het algemeen draagt het bij aan de culturele, sociale en maatschappelijke vorming. Het hoge niveau van ons onderwijs dient te worden gehandhaafd en waar nodig worden verbeterd. Om dat teweeg te brengen staat de Ouderen-Unie 55+ voor:

- Een grotere mate van zelfstandigheid voor onderwijsorganisaties. Vergroting van de samenwerking tussen het onderwijs, bedrijfsleven, non-profitsectoren en wetenschap is nodig om tot een doeltreffende onderlinge afstemming en aansluiting te geraken. Politieke besluitvorming dient op grotere afstand te komen van de dagelijkse onderwijskundige praktijk.
- Waarborgen voor toegankelijkheid van het (middelbaar- en hoger-) onderwijs. De basiskosten voor de leerplichtige periode en opleiding richting arbeidsmarkt zijn een collectieve verantwoordelijkheid. Onderwijs in al zijn vormen dient bereikbaar en toegankelijk te zijn. Selectie bij opleidingen bij voorkeur na de propedeuse in plaats van "aan de poort". Bij beperkte toelating dient de motivatie van de student een grotere rol te spelen dan tot nu toe het geval is.
- Een extra inspanning met betrekking tot de opleiding en met name de bijscholing van het leraren- en docentenkorps, ook in relatie met de reeds genoemde samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven, non-profitsectoren en wetenschap.
- Terughoudendheid met betrekking tot schaalvergroting. Doelmatigheid, maar bovenal kwaliteit dient centraal te staan. Het onderwijsveld dient lering te trekken uit de succesvolle pogingen in het bedrijfsleven om door middel van moderne technologie de voordelen van een grotere schaal te combineren met kleinere uitvoerende eenheden en sociale verbanden.
- Geen steeds elkaar opvolgende wijzigingen en vernieuwingen, die alleen al daardoor hun doel voorbijschieten. Rust, maar vooral continuïteit op het terrein van regelgeving en (re-) organisatie is een voorwaarde voor de investering in kwaliteit.
- Toegankelijkheid van onderwijsmogelijkheden voor ouderen, zowel in het kader van bijscholing in verband met de arbeidsmarkt als in het kader van vrije tijds besteding, kennisuitbreiding en verdere ontplooiing. In samenspraak met het bedrijfsleven dient een bijdrage geleverd te worden aan het leeftijdsbewust personeelsbeleid, als voorwaarde voor een evenwichtige deelname van de verschillende leeftijdsgeneraties op de arbeidsmarkt. Het "permanent leren" (education permanente) is een noodzakelijkheid in de moderne samenleving.
- Overheid, sociale partners en onderwijsinstellingen dienen gezamenlijk te werken aan de realisatie hiervan.
- Tegengaan van de uitstroom van oudere docenten. Leeftijdsbewust personeelsbeleid, bijscholing, deeltijdarbeid en mentorschap zijn instrumenten die hiervoor kunnen worden ingezet.
- Het stimuleren van betaalbaar en flexibel deelonderwijs en vormen van kortcyclische cursussen om te voldoen aan de behoefte van de ouder wordende mens (die beschikt over meer vrije tijd) aan adequaat onderwijsaanbod. Betaalbare (en waar nodig gratis) cursussen voor ouderen om te leren omgaan met moderne elektronica.
- Stimulering van het leerlingwezen, waarbij lering kan worden getrokken uit het Duitse model.
- Nauwlettend volgen van de kaderwet "Educatie en Beroepsvorming" (WEB). Omdat de wet de onderwijs- en examentaken van het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie dereguleert en herschikt, sluit de Ouderen-Unie 55+ subjectieve examinering niet uit. Re-organisatie-

processen als gevolg van deze wet mogen niet ten koste gaan van de toegankelijkheid van het volwassenenonderwijs.

9.2 Cultuurbeleid

Het bindend karakter, noem het de ziel van de samenleving, is haar cultuur, waaronder ook begrepen haar gedachtengoed en haar gehele patroon van normen en waarden. Het waarborgen van de kenmerken van de cultuur en aandacht voor de uitingen daarvan, behoren tot de taken van de overheid.

Het overheidsbeleid ter zake van kunst, onderwijs en wetenschappen dient gericht te zijn op:

- Behoud en overdracht van cultuur. Doorlopend dient afgewogen te worden wat van ons cultureel erfgoed behouden dient te blijven. Naast de zorg voor musea, bibliotheken en theaters moet monumentenzorg een belangrijke plaats blijven innemen. Internationaal zal de Nederlandse taal en culturele eigenheid dienen te worden bewaakt. Op provinciale schaal dient hetzelfde te gebeuren met de Friese taal. Ruime aandacht in het onderwijs voor algemene en vaderlandse geschiedenis is gewenst.
- Het toegankelijk maken van cultuur voor iedereen, in actieve en passieve zin. Uitgangspunt daarbij moet zijn dat het deelnemen aan culturele activiteit voor ieder betaalbaar dient te zijn. Vooral ouderen en anderen die buiten het arbeidsproces vallen, moeten de mogelijkheid hebben de vrije tijd zinvol te besteden en deel te nemen aan het culturele leven. Fysieke toegankelijkheid en vervoer op maat zijn hiervoor voorwaarde.
- Het scheppen van voorwaarden waarin vernieuwingen kunnen plaatsvinden.
- Het bevorderen van kunst en cultuur "in de breedte", hetgeen met name door de invoering van een basisloon kan worden bevorderd.
- Het behouden van een veelvormige cultuur. De overheid moet daar geen eenheidsworst van proberen te maken. Veel initiatief kan aan de privésector worden overgelaten. De overheid treedt daarbij aanvullend op.

9.3 Sport en recreatie

Aangezien sport een belangrijke vorm van vrije-tijds besteding is en bovendien onmisbaar voor de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling (zowel voor kinderen en volwassenen), wil de Ouderen-Unie 55+ de amateursport bevorderen. Waar nodig dient de kwaliteit van de sportaccommodaties en de deskundigheid van de begeleiding te worden verhoogd, met speciale aandacht voor de gehandicapten- en ouderensport.

De groeiende groep ouderen, de langere levensverwachting en hun beschikbare vrije tijd zorgt voor een grotere groep oudere recreanten. Op het gebied van recreatie dienen daarom andere wegen te worden bewandeld, want ouderen-recreatie is een nog weinig ontgonnen gebied. De Ouderen-Unie 55+ pleit voor kwaliteitsverbetering van recreatieve voorzieningen door onder andere onderhoud en bewaking. Recreatiegebieden moeten snel en gemakkelijk toegankelijk zijn met openbaar vervoer en/of per fiets. Verder kan de veiligheid worden bevorderd door voorzieningen, zoals bewaking en EHBO-posten. Waar mogelijk dienen de gebruikers en belangengroepen betrokken te worden bij de aanleg en verbetering van recreatiegebieden.

9.4 Mediabeleid

Decennia lang is het mediabeleid in ons land al onderwerp van discussie. De laatste jaren is met name de discussie over de toekomst van het publieke bestel geïntensiveerd, door de opkomst van de commerciële zenders.

De Ouderen-Unie 55+ acht handhaving van een kwalitatief goede publieke omroep essentieel om weerstand te bieden tegen de eenvormigheid van de commerciële zenders. Steeds meer van hetzelfde, een steeds groter percentage geweld en het verminderen van kwaliteit is ongewenst.

5 Vanuit deze gedachte pleit de Ouderen-Unie 55+ voor een Nationale Omroep in het publieke bestel (naar het voorbeeld van de BBC) met gelijktijdige terugdringing van het aantal zenders. Algemene omroepen kunnen daarin worden ondergebracht, terwijl daarnaast de omroepen met een levensbeschouwelijk profiel kunnen blijven bestaan. Het abonnement op een programma-
10 blad moet daarbij losgekoppeld worden van het lidmaatschap van de omroepvereniging opdat duidelijk wordt wat de achterban van de verenigingen werkelijk inhoudt. Het Commissariaat voor de Media dient periodiek te controleren of de bijzondere publieke omroepverenigingen zich voldoende onderscheiden in de markt. Is dit niet het geval dan behoort zo'n omroep op te gaan in de nationale omroep.

15 Op deze manier beoogt de Ouderen-Unie 55+ vervlakking in omroepland tegen te gaan en de efficiency in bedrijfsvoering te verbeteren. Dit alles om de vercommercialisering van de publieke omroep een halt toe te roepen en de educatieve, vormende en culturele taak te handhaven. Bindende afspraken c.q. regelgeving is gewenst om ouders te ondersteunen om overmatige geweldadigheid in het "TV-dieet" van hun kinderen tegen te gaan.

20 Handhaving van een kwalitatief goed publiek bestel hoeft niet gepaard te gaan met een grotere nadruk op amusement. Door het vergroten van de doelmatigheid en samenwerking dienen de noodzakelijke kostenbesparingen te worden verkregen.
Met dit beleid moet het mogelijk zijn het luister- en kijkgeld op zijn minst niet verder te laten
25 stijgen. Overigens staat de Ouderen-Unie 55+ voor een vrijstellingsbeleid voor de minima ten aanzien van het luister- en kijkgeld.

Regionale en lokale radio en TV kan in het kader van pluriforme informatieverstrekking aan de burgers een waardevolle bijdrage leveren. Velen vernemen graag het laatste nieuws uit de directe omgeving. Ook hier geldt echter dat vermeden moet worden alles "dubbel op" te creëren.
30 De Ouderen-Unie 55+ is van mening dat lokale en regionale TV- en radiokosten neutraal voor de burger moet zijn. Financiering dient te geschieden uit de landelijke Kijk- en Luisterbijdrage en/of plaatselijke/regionale reclame. Opcenten op welke basis dan ook dienen te worden vermeden.

35 Nieuwe eigentijdse elektronische toepassingen moeten worden bevorderd. Interactieve TV, abon-
nee TV en alle verder denkbare 'elektronische snelweg'-vindingen kunnen bijdragen aan een samenleving met veel dienstbetoon.

Verbeterde communicatie in het algemeen willen wij bevorderen omdat dit kan bijdragen om
(deeltijd)-arbeid op afstand in de vorm van "home-offices" c.q. thuiswerk te realiseren. Grotere
40 keuzemogelijkheden op het gebied van kabel-TV moeten gerealiseerd worden zodat de afnemer naar eigen beurs kan kiezen, waarbij uiteraard een goed en breed basispakket ook voor mensen met een smalle beurs toegankelijk moet zijn en blijven. Toegankelijkheid van grote evenementen moet uitdrukkelijk worden gewaarborgd. Bij de besluitvorming met betrekking tot de keuzemo-
gelijkheden dienen de diverse maatschappelijke groeperingen (waaronder de ouderen) worden
45 betrokken.

De overheid dient nauwlettend toe te zien dat monopolievorming en daardoor prijsopdrijving niet kan plaatsvinden.

Een pluriforme schrijvende pers achten wij een groot goed voor de democratie in al haar gele-
dingen. De overheid zal dan ook moeten waken voor te grote economische machtsconcentraties
op dit gebied.

5

10

15

20

25

30

35

40

45

VERKEER EN WATERSTAAT

Nederland is vanouds een transportland. Dat wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de unieke situatie van ons land als delta en door de belangrijke plaats die de handel inneemt. De grote zeehavens, de grote luchthaven, het net van land-, spoor- en waterwegen bieden de infrastructuur die het transport mogelijk maken. Voortdurende controle op en zorg voor de kwaliteit en ontwikkeling van deze infrastructuur is geboden.

Naast het transport is de algehele mobiliteit van de burger in de loop van deze eeuw sterk toegenomen. Woon-werk, sociaal en recreatief verkeer leggen daarom ook in toenemende mate beslag op de aanwezige infrastructuur en op onze "milieugebruiksruimte".

De diverse doelen - van economische, sociale en milieutechnische aard - dienen dan ook tegelijkertijd te worden nagestreefd en in samenhang tot beleid te leiden.

10.1 Filebestrijding

De groei in mobiliteit over de weg heeft met name in de Randstad geleid tot een grote en dagelijkse hoeveelheid files. Talloze maatregelen zijn en worden genoemd ter bestrijding hiervan. De Ouderen-Unie 55+ staat zeer terughoudend tegenover financiële maatregelen om dit doel te bereiken. Dergelijke maatregelen werken lastenverhogend, hetgeen bevolkingsgroepen met een geringer inkomen onevenredig treft, terwijl de effecten ervan ten eerste kunnen worden betwist. Als er prijsmaatregelen worden genomen dienen er strikte randvoorwaarden te worden aangehouden, met betrekking tot de mobiliteit van ouderen en de koopkracht van de lagere inkomens. Daarbij kan gedacht worden aan het vrijstellen van een bepaald quotum (aantal kilometers) voor deze prijsmaatregelen. De Ouderen-Unie 55+ kan met betrekking tot de filebestrijding meer vinden in fiscale stimulering van telewerken, carpooling, verhuizing dichterbij het werk en het gebruik van openbaar vervoer.

Belangrijker dan deze maatregelen acht de Ouderen-Unie 55+ de totstandkoming van een goed, sluitend en toegankelijk (in fysiek en financieel opzicht) openbaar vervoer. Ook een integraal vervoersplan voor de Randstad en in en rond grote- en middelgrote steden in het algemeen is noodzakelijk. Verruiming van de wegcapaciteit op diverse plaatsen is dat eveneens.

Bij besluiten op andere beleidsgebieden dienen de gevolgen voor de mobiliteit expliciet te worden betrokken (denk aan de schaalvergroting van bijvoorbeeld onderwijs en gezondheidszorg, ten gevolge waarvan de mobiliteit toeneemt).

Vervoersplannen bij steden dienen gericht te zijn op een goed en betaalbaar streek- en lokaal vervoer. Bij de daarvoor in aanmerking komende (bus-)stations en haltes dienen ruime parkeer-ruimten te worden ingericht. Ook zal door de aanleg van speciale busbanen het openbaar vervoer sneller en aantrekkelijker gemaakt moeten worden. Sneltrams en andere innovatieve vormen van vervoer dienen uiteraard in deze plannen te worden betrokken.

10.2 Waterhuishouding en vervoer over water

Waterhuishouding is nodig om het land tegen de zee te beschermen, rivieroverstromingen te voorkomen en in het algemeen de waterstanden onder controle te houden. De hiertoe benodigde werken bestaan uit zeeweringen en dijken, kanalen, sluizen en pompstations. Een belangrijk deel van deze werken is essentieel voor het directe voortbestaan van ons land en de Ouderen-Unie 55+ ziet er mede op toe dat de hiervoor benodigde gelden hoe dan ook ter beschikking worden gesteld. Aangezien het in ons land aanwezige zoet water dient als bron van de drinkwatervoorziening van zowel de burger als de aanwezige dierenwereld, acht de Ouderen-Unie 55+ het van groot belang dat het uiterste wordt gedaan om verontreiniging van deze bron te voorkomen en verkwisting van deze beperkte zoetwatervoorraad tegen te gaan.

Van oudsher speelt het vervoer over water in Nederland een grote rol. Ook nu nog neemt de scheepvaart op de grote rivieren ruim tweederde van alle vrachtvervoer naar Duitsland voor zijn rekening. Vervoer over water biedt als voordelen het geringe energiegebruik, de grote capaciteit en kleine bemanning van de vervoerseenheden, de veiligheid en de minimale veroorzaakte overlast. Nadelen zijn de gevolgen van de lage waterstanden in de zomer en van tijd tot tijd ijsgangproblemen in de winter.

Gezien de vele voordelen dient het vervoer over water te worden gestimuleerd, zodat het potentieel ervan maximaal wordt uitgebuit. Schaalvergroting zal echter ingrijpende maatregelen vragen, onder meer met betrekking tot rivierbochten, stroombed, sluizen en bruggen. De aandacht momenteel besteed aan de verdere ontwikkeling van de rivierroutes is in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ onvoldoende en behoeft grondige herziening.

Om het goederenvervoer meer te verplaatsen van de weg naar het water en het spoor is een kwaliteitsverbetering onontbeerlijk. Een toename van de concurrentie in de rail-vervoersector is daarvoor noodzakelijk. Daarnaast zullen efficiency-maatregelen (integraal ketenbeheer) door het vervoerend en verladend bedrijfsleven en zo nodig limitering van vervoer over de weg noodzakelijk zijn om de milieudoelstellingen van het Nationaal Milieubeleidsplan te halen.

10.3 Openbare nutsbedrijven

De diensten voor het algemeen nut omvatten water-, gas- en stroomvoorzieningen, personenvervoer per trein of bus, postdiensten, telegraaf en telefoon, meteorologische diensten enz. Deze staan al sinds lange tijd onder toezicht van regering, provincies of gemeenten.

Momenteel is er een sterk streven naar verzelfstandiging of zelfs privatisering van deze diensten. De Ouderen-Unie 55+ heeft hierbij grote bedenkingen, omdat dit veelal leidt tot verminderde dienstverlening (en veelal een toespitsing op de wensen van de economisch actieve gebruiker).

Indien al besloten wordt deze weg te bewandelen, dient dit uiterst voorzichtig te geschieden en op een manier, die een terugkeer van de ingeslagen weg niet bij voorbaat onuitvoerbaar maakt. In ieder geval dienen waarborgen te worden ingebouwd, zodat de dienstverlening aan en toegankelijkheid voor de diverse groepen burgers intact blijven.

10.4 Verkeersveiligheid en de positie van voetgangers

Een groot probleem dat wordt veroorzaakt door het verkeer is de grote schade (fysiek en emotioneel) ten gevolge van ongelukken. De bevordering van de verkeersveiligheid heeft dan ook voor de Ouderen-Unie 55+ een hoge prioriteit.

Het hoofdprincipe van de bevordering van de verkeersveiligheid bestaat uit het gescheiden houden van de verschillende groepen deelnemers.

Voorts wil de Ouderen-Unie 55+ door middel van voorlichting (brochures, TV-spotjes etc.) een meer bewuste deelname aan het verkeer te bevorderen.

De "zwakste" groep verkeersdeelnemers wordt gevormd door de voetgangers. niet alleen is deze groep langzaam en niet beschermd, maar ook kinderen en ouderen maken hier deel van uit. Een deel van hen is minder goed in staat op zichzelf te passen en/of kan onvoorspelbaar gedrag vertonen.

De Ouderen-Unie 55+ ondersteunt daarom de aanleg van winkelcentra en voetgangersgebieden, waar alleen voetverkeer wordt toegelaten en ander verkeer, inclusief fietsen, verboden is.

De aanleg van aparte fietspaden en een goed onderhoud van de trottoirs (evenals een betere coördinatie van trottoirwerkzaamheden) zijn in de ogen van de Ouderen-Unie 55+ uiterst belangrijk.

HOOFDSTUK 11

BESTUURLIJKE VERNIEUWING

11.1 Hervorming kiesstelsel

De Ouderen-Unie 55+ gelooft in de grondslagen van de vertegenwoordigende democratie. De wijze waarop onze democratie is georganiseerd heeft voor de Ouderen-Unie 55+ dan ook geen fundamentele wijziging. Aanpassing van het kiesstelsel is voor de Ouderen-Unie 55+ onnodig en zelfs ongewenst. Ons land is niet zo groot dat regionalisering voordelen zou bieden. De nadelen (een hogere kiesdrempel) zijn te groot voor een dergelijke herziening. De Ouderen-Unie 55+ meent ook niet dat het moeilijker moet worden voor nieuwe partijen om het politieke spectrum te betreden. Het is één van de mogelijkheden die groepen burgers hebben om deel te nemen aan de democratie en daardoor het bestuur te beïnvloeden.

Verlaging van de voorkeursdrempel van 50% naar 25% is in onze ogen wel een goede gedachte. Kieslijstkandidaten die lager op de kieslijst staan, kunnen daardoor eerder met voorkeur worden gekozen.

De Ouderen-Unie 55+ kan zich vinden in het correctief referendum zoals dat door het huidige kabinet wordt voorgesteld.

De samenwerking tussen de diverse ministeries en het totstandkomen van "integraal beleid" dient met kracht te worden bevorderd. Te vaak blijken maatregelen vanuit de ene beleids invalshoek, negatieve gevolgen te hebben op andere terreinen, die tevoren niet zijn meegewogen. Tegengaan van deze "verkokering" is van groot belang.

11.2 Provinciaal en lokaal bestuur

Het benoemen van wethouders van buiten de gemeenteraad c.q. gedeputeerden van buiten de Provinciale Staten achten wij verbeteringen in de lokale resp. provinciale democratie.

Spreading van de gemeenteraadsverkiezingen, zodat deze niet in het gehele land tegelijkertijd plaatsvinden (bijvoorbeeld door dit per regio te organiseren), kan ervoor zorgen dat de landelijke invloed bij deze verkiezingen vermindert.

De Ouderen-Unie 55+ staat terughoudend ten opzichte van nieuwe bestuurslagen en bestuurlijke eenheden, zoals de stadsprovincie. De voorkeur gaat uit naar het versterken van de huidige bestuursstructuur, waarbij met name de provincie op een aantal terreinen meer bevoegdheden heeft.

Bestuurlijke herindeling maakt het bestuur in veel gevallen voor de burger niet toegankelijker. Aan de basis van de bestuurlijke opbouw (de gemeenten) ziet de Ouderen-Unie 55+ bij voorkeur overzichtelijke (dus niet te grote) bestuurlijke eenheden. Daar waar bestuurlijke voordelen ontstaan uit een grotere schaal ligt een (intergemeentelijk) overlegorgaan in onze ogen het meest voor de hand.

11.3 Gedragscode voor politici

Politieke partijen zijn gehouden om het algemeen belang te dienen. Het is daarom gewenst dat er een gedragscode komt voor politici, om de integriteit te waarborgen. In een dergelijke code moet met name de betaalde nevenfunctie voor full-time politici worden afgewezen, vanwege de ongewenste belangenverstrengeling die daarvan het gevolg kan zijn. Ook voor provinciale en lokale politici en voor Eerste Kamerleden (die over het algemeen allen andere functies bekleden) moet een gedragscode ontstaan, om integriteit te bewaken en belangenverstrengeling tegen te gaan.

Het feit dat voor Eerste Kamerleden de politieke functie altijd een 'bijbaan' is en er dus ook altijd sprake is van mogelijke verstrengeling van belangen, is overigens een extra reden -naast de

staatsrechtelijke redenen- om ervoor te pleiten dat de Eerste Kamer haar politieke macht niet vergroot.

Voor de Ouderen-Unie 55+ is een interne cultuur waarin leden zichzelf en elkaar aanspreken op integriteit belangrijk. De vertegenwoordigers van de Ouderen-Unie 55+ streven ernaar in hun werk in de vertegenwoordigende organen op een constructieve wijze uit te voeren, waarbij het algemeen belang (niet alleen in woorden) voorop staat. Dit leidt tot een eigen politieke stijl, die kan afwijken van datgene dat momenteel vaak het gebruik is.

unie55+